

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z.Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

HISTORIE POLICEJNÍCH SLUŽEB

Autor práce: Tomáš Hnilička, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: prof. JUDr. Josef Meteňko, PhD.,

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b) zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. JUDr. Josefu Meteňkovi, PhD, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, za poskytnutí potřebných informací při tvorbě empirické části bakalářské práce. Také děkuji své rodině za podporu při studiu.

ABSTRAKT

HNILÍČKA, T. *Historie policejních služeb.: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2018. 76 s. Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Josef Meteňko, PhD,

Klíčová slova: Bezpečnostní orgány, četnictvo, státní a obecní policie, Sbor národní bezpečnosti, Policie České a Slovenské republiky

Bakalářská práce pojednává o historii policejních služeb, je zaměřená na území dnešní České a Slovenské republiky od roku 1918, kdy došlo ke vzniku samostatného Československého státu až po současnost. Má ambici popsat úkoly, oprávnění, výstroj a výzbroj. Podrobně porovnává organizaci vnitřních bezpečnostních orgánů, úkoly a činnost jejich služeb za daná období s cílem zjistit, jakým způsobem se měnili a co ovlivňovalo jejich vývoj. V této práci jsou také uvedeny historické kořeny policie a popsané pojmy jako je bezpečnost a služba.

ABSTRACT

HNILÍČKA T. *History of Police Services*: Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 76 p. Supervisor: prof. JUDr. Josef Meteňko, PhD,

Key words: Law enforcement services, civil guard, Police, Municipal police, National security corps, Police of the Czech and Slovak republic.

The bachelor thesis deals about history of police services, it focuses on the territory of today's Czech and Slovak Republic since 1919, from the beginning of the independent Czechoslovakia till now. It has ambitions to describe tasks, authorization, gear and weaponry/ armament. It compares in detail organization of interior security bodls, tasks and functioning of the security services in certain period sof time in order to assess the way they changed in time and what had influenced their development. The bachelor thesis also mentions the historici rous of the police and the descibed concepts such as security and service.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	9
2 Důležité pojmy v rámci Policie a bezpečnosti.....	10
2.1 Organizace Policie České republiky.....	11
2.1.1 Služba Policie České republiky.....	11
2.1.2 Policejní činnosti.....	12
2.1.3 Úkoly Policie.....	15
2.1.4 Povinnosti policisty.....	16
2.2 Důležité bezpečnostní orgány České republiky.....	18
2.2.1 Další důležité orgány státu v souvislosti s bezpečností.....	19
3 Dějiny policie Československé republiky r. 1918-1939.....	20
3.1 Úřad pro správu vnitřní.....	20
3.2 Bezpečnostní složky.....	21
3.2.1 Četnictvo Československé republiky.....	22
3.2.2 Policie Československé republiky.....	34
3.2.3 Státní policie.....	34
3.2.4 Obecní (komunální) policie.....	45
4 Dějiny policie Československé republiky r. 1939 - 1945.....	48
4.1 Policie v protektorátu Čechy a Morava.....	49
4.1.1 Německé bezpečnostní síly.....	49
4.1.2 České bezpečnostní složky.....	56
4.1.3 Zakročování četnictva.....	58
5 Dějiny policie Československé republiky r. 1945 - 1992.....	64
5.1 Ministerstvo vnitra.....	65
5.2 Sbor národní bezpečnosti.....	65
5.2.1 Organizace Sboru od roku 1945 do roku 1949.....	66
5.2.2 Organizace Sboru od roku 1949 do roku 1965.....	67

5.2.3	Organizace Sboru od roku 1965 do roku 1974	73
5.2.4	Organizace Sboru od roku 1974 do roku 1992	75
5.2.5	Státní bezpečnost.....	77
5.2.6	Bezpečnostní letectvo.....	80
5.2.7	Školy a systém vzdělávání	82
5.2.8	Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky	83
6	Dějiny policie Československé republiky r. 1992 po současnost.....	89
6.1	Policie České republiky.....	89
6.1.1	Struktura Policie České republiky současnost	89
6.1.2	Donucovacími prostředky dle § 52	91
6.1.3	Použití zbraně dle § 56.....	92
6.2	Policejní sbor Slovenské republiky	95
6.2.1	Struktura Policejního sboru Slovenské republiky.....	96
6.2.2	Úkoly Policejního sboru Slovenské republiky.....	97
6.2.3	Oprávnění Policejního sboru Slovenské republiky.....	97
6.2.4	Donucovací prostředky dle § 50	98
6.2.5	Použití zbraně dle § 61	98
	Závěr.....	102
	Seznam použitých zdrojů	104
	Seznam obrázků	110

Úvod

Téma bakalářské práce „Historie policejních služeb“ jsem si vybral, jelikož už několik let pracuji u bezpečnostního sboru, kterým je Policie České republiky a svým způsobem asi jako každého příslušníka mě zajímá historie a vývoj.

Ve své práci bych chtěl zjistit, jakým způsobem postupoval vývoj policie, především zaměřený na služby od r. 1918 až po současnost. Dále chci porovnat, v čem se liší oprávnění policie v důležitých obdobích státu, jako byl vznik První republiky, II. Světová válka, poválečné období, obsazení republiky vojsky Varšavské smlouvy a vznik samostatné České a Slovenské republiky. V první kapitole bych se chtěl soustředit na důležité pojmy týkající se policie a bezpečnosti. Kde se vlastně vzal pojem policie a jakým způsobem došlo k vývoji této bezpečnostní složky. V dalších kapitolách se soustředím na vývoj policejní služby od období vzniku samostatné Československé republiky až po současnost.

Cílem bakalářské práce je analyzovat historický vývoj policie se zaměřením na vývoj jejích služeb od roku 1918 po současnost na území nynější České republiky. Na základě této analýzy formulovat závěry, k jakým změnám za tuto dobu došlo k vývoji struktury služeb policie, alternativně zjistit k jakým změnám zákonného oprávnění příslušníků vybraných služeb policie došlo a jaké to mělo důsledky na změnu výstroje a vybavení.

Teoreticko-metodická analýza základního problému bude v bakalářské práci řešena především metodou KOMPARACE, kdy budu porovnávat vývoj policie.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce zjistit jakým způsobem probíhal vývoj policejních služeb na území dnešní České a Slovenské republiky. Jaké měly bezpečnostní orgány úkoly, oprávnění, povinnosti, výstroj a výzbroj. Toto srovnávání bude rozděleno do čtyř období, které znamenaly pro vývoj policejních služeb nejdůležitější roly.

Bakalářská práce vychází z odborné literatury a literárních předloh spjatých s tématem Policie České republiky, Policejní sbor Slovenské republiky a bezpečnostní orgány Československého státu. Vychází z právních norem upravujících úkoly, oprávnění a postupy Policie České republiky, Policejního sboru Slovenské republiky a vnitřních bezpečnostních orgánů působících na našem území.

Součástí této práce je vysvětlení důležitých pojmů souvisejících s policií a bezpečností, které budou podrobně rozebrány v druhé kapitole. Jedná se především o období starověku, středověku a novověku. V této kapitole budou dále popsány úkoly, oprávnění, povinnosti a samostatná organizace Policie České republiky.

První období provede historický exkurz do dějin vzniku samostatné Československé republiky tzv. první republiky. Bude se zde zabývat otázkou vzniku vnitřních bezpečnostních orgánů, jako bylo četnictvo, státní a obecní police. Podrobněji se bude věnovat organizaci těchto orgánů a jejich vývoji.

Další část bakalářské práce je věnována období II. světové války. Otázkou bude, jaký vliv na organizaci vnitřních bezpečnostních orgánů měla válka a samotné Německo jako řídicí orgán protektorátu Čechy a Morava. Jakým způsobem došlo k vývoji služeb a jaké měly vliv na budoucí organizační rozdělení.

Třetí část bude pojednávat o poválečném období. Jakým způsobem byly organizovány vnitřní bezpečnostní orgány a jakým způsobem došlo k vývoji jejich služeb po převzetí kontroly nad státními orgány politickou stranou, která byla již od počátku podporována Sovětský svazem.

Poslední část a zároveň poslední období vývoje policejních služeb, se bude věnovat období od rozpadu Československého státu, kdy došlo ke vzniku dvou samostatných bezpečnostních organizací, kterými se staly Policie České republiky a Policejní sbor Slovenské republiky.

Bakalářská práce bude dále vycházet z různých elektronických a obrázkových zdrojů, pořízených nebo získaných během studování problematiky pro zpracování bakalářské práce.

2 Důležité pojmy v rámci Policie a bezpečnosti

Policie

Po celá staletí se lidská společnost snaží chránit před zločinci. V boji proti němu si postupně vytvářela organizace, které měly různé podoby i názvy a jimž dnes říkáme policie.

Pojem policie nalézáme již v době antického Řecka, základem je slovo **polis** (obec)z tohoto bylo odvozeno slovo **polités** (občan). Následně vznikl pojem **politeia**, který lze vyložit jako zřízení, které vymezuje formu ústavní vlády široké skupiny lidí a jejím úkolem byla především ochrana občanů. Toto zřízení bylo bráno jako kompromis mezi zájmy bohatých a chudých, mezi demokracií a oligarchií. Historie policejního práva a činností sáhá do hluboké minulosti, jelikož si lidstvo uvědomovalo právo na život, právo vlastnit majetek a proto žádalo ochranu těchto zájmů.

Postupem vznikly tři civilizační etapy policie, které dělíme:

1. *Starověká*

„Řím - městské Kohorty konající hlídkovou a pořádkovou službu, funkci ochrany plnili tzv. Liktoři, kteří doprovázeli úředníka, který byl oprávněn udílet tělesné tresty včetně trestů smrti

Athény - Skytští lučištníci konající pořádkovou službu.“¹

2. *Středověká*

„Zde se např. setkáváme s městskými žoldněři, kteří v době míru udržovali pořádek v ulicích měst, hlídali městská vězení a střežili městská myta, v případě potřeby pronásledovali lupiče a bandity. Dále to byl rytířský duchovní řád Templářů, který prováděl ochranu poutníků před lupiči a vrahy na cestách mezi Jeruzalémem a Jaffou.

V těchto dvou modelech byla policejní a vojenská funkce často propojena, tehdejší organizace plnili úkoly jak vojenského tak i policejního charakteru a to v době míru např. ochrana veřejného pořádku ve městech, doprovod důležitých osob, dohled nad výběrem daní, zadržení a trestání zločinců atd.“²

3. *Novověká*

V novodobé historii je název Policie nejběžnějším označením ve světě pro ozbrojený bezpečnostní sbor, který působí represivně, preventivně a provádí kontrolní činnosti. Její vznik je datován na období před 200 – 300 lety. „Vnější tvar policejních organizací byl různý a na první pohled se sobě ani nepodobaly. Hlubší rozbor však

¹ SLUŠNÝ Jaromír, *Světové dějiny Policie starověk*, Praha 2002, 1. vydání, s. 5, ISBN 80-86199-42-8.

² SLUŠNÝ Jaromír., *Světové dějiny policie středověk, novověk*. Vydání: první., SLÁVY DCERA s. r. o., Praha 2006. ISBN: 80-903725-2-X.

ukazuje, že měly nejenom společného jmenovatele – boj proti zločinu, ale také řadu shodných funkcí a metod ochrany společnosti a jejich jednotlivých členů“³.

K hlavním úkolům moderní policie tak jak ji známe dnes, patří především ochrana veřejného pořádku, ochrana bezpečnosti osob a majetku, předcházení a potírání trestné činnosti. Dále plní úkoly dle právních norem jednotlivých států. V rámci Evropské unie musí jednotlivé státy postupovat také dle předpisů Evropských společenství a na základě mezinárodních smluv.

2.1 Organizace Policie České republiky

„Policie České republiky vznikla jako organizace dne 15. 7. 1991 přeměnou české části československé Veřejné bezpečnosti Sboru národní bezpečnosti, a to dnem vyhlášení zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. S účinností od 1. 1. 2009 je činnost Policie České republiky upravena novým zákonem č. 273/2008 Sb. O Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. Jejím záměrem je především policii soustředit na úkoly při zajištění bezpečnosti. Policisté jsou ve služebním poměru, který upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.“⁴

2.1.1 Služba Policie České republiky

Je to činnost uspokojující potřeby společnosti. Tato služba je hrazena především z veřejných zdrojů (u Policie ČR hrazeno z rozpočtu Ministerstva vnitra). Policie poskytuje kolektivní služby jako je především ochrana vnitřní bezpečnosti státu.

V rámci Policie ČR, můžeme služby pro společnost rozdělit na tyto:

- Služba dopravní policie - dozor nad plynulostí a bezpečností silničního provozu
- Služba pořádkové policie – dozor a ochrana veřejného pořádku, provádí přestupkové a trestní řízení
- Služba cizinecké policie – agenda povolování krátkodobých víz, kontrola dodržování pobytového režimu cizinců, ochrana státní hranice (letišť)
- Služba kriminální policie a vyšetřování – odhalování, prověřování, předcházení vyšetřování trestných činů a jejich pachatelů. Plní úkoly policejních orgánů v trestním řízení.

³ SLUŠNÝ Jaromír, *Světové dějiny Policie starověk*, Praha 2002, 1. vydání, s. 5, ISBN 80-86199-42-8.

⁴ Policie České republiky [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky#Organizace_a_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD>

2.1.2 Policejní činnosti

Policie v rámci své působnosti provádí tyto činnosti.

1) Preventivní činnost

U Policie České republiky je tato činnost pojmenována jako prevence kriminality. Za koordinační činnost Policie České republiky v preventivních činnostech zodpovídá Odbor tisku a prevence Policejního prezidia České republiky, jím podřízené oddělení v rámci Krajských ředitelství policie a jejich územních odborů.

Hlavním úkolem je předcházení, potlačování, odrazení od páchaní trestné činnosti osobami na jiných osobách nebo na jejich majetku. Prevence je zaměřena jak na potencionálního pachatele, tak i na potencionální oběti. Používají se prostředky, které se snaží snížit zájem pachatelů o trestnou činnost.

V rámci prevence kriminality vytvořila Policie různé projekty např.

- „Ozbrojený útočník ve škole - vzdělávací seminář zaměřený na problematiku útoků tzv. aktivních školních střelců. Projekt je reakcí na zvýšený zájem o danou problematiku po tragické události ve Žďáru nad Sázavou a navazuje na projekt „Postup při mimořádných událostech ve školách a školských zařízeních. Účastníci semináře se seznámili s nejznámějšími případy útoků ve školách, typologií útočnicků a především s postupem, jak se zachovat v okamžiku útoku, který je značně odlišný od jakýchkoliv nácviků a tréninků případných evakuací z prostor budovy. Důležitá byla také prevence v podobě vodítek vedoucích k identifikaci potencionálního školního střelce.“⁵
- „Pozor na ně - preventivně informační kampaň, zaměřena na kapesní krádeže. Cílem kampaně je proto upozornit na některé negativní stereotypy v chování, které jsou výrazným kriminogenním faktorem, který ovlivňuje rozhodování a směřování pachatele ke konkrétní oběti krádeže.“⁶
- „Řídím, piju nealko pivo - společný celorepublikový projekt Policie ČR a Českého svazu pivovarů, si klade za cíl přispět ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu a co nejvíce snížit riziko dopravních nehod zapříčiněných osobami pod vlivem alkoholu. Tento projekt je realizován od roku 2010.“⁷

⁵ Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx> />

⁶ Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx> />

⁷ Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx> />

Další činností na úseku prevence je samotný výkon služby policistů. Jsou to tyto činnosti:

- Hlídková a obchůzková služba – Přímý výkon služby. Policisté provádí dohled a dozor nad veřejným pořádkem v jasně stanoveném úseku (pěší nebo motorizované hlídky). Ve velkých městech tyto hlídky můžeme vidět při protiteroristických opatřeních, při hlídkové službě na místech zvláštního významu (nádraží, letiště, židovské synagogy, kostely atd.) nebo na místech výskytu většího počtu osob (obchodní centra, parky, náměstí atd.).
- Kontrola zájmových míst kamerovým systémem – operační střediska policie.
- Koordinace projektů, přednášky, školení a besedy - Oddělení tisku a prevence ve spolupráci se Školními policejními středisky a Službou kriminální policie a vyšetřování.
- Měření rychlosti vozidel a možné označení tohoto úseku – Oddělení dopravní policie

2) Kontrolní činnost

Tuto činnost provádějí služby, útvary, odbory a oddělení policie na základě své příslušnosti k dané problematice.

- Služba cizinecké policie a odbory cizinecké policie v rámci Krajských ředitelství policie – ochrana hranic (letiště), kontrola dodržování režimu cizinců na území České republiky (kontroly ubytoven, stavenišť atd.)
- Služba dopravní policie a odbory v rámci Krajských ředitelství policie – kontrola dodržování pravidel silničního provozu, dohled a dozor nad provozem na pozemních komunikacích. Kontrola spočívá především v kontrole technického stavu vozidel, hmotnosti a zatížení náprav. Kontrola řidičů zda nejsou pod vlivem alkoholu nebo jiných omamných nebo psychotropních látek a kontrola jejich dokladů.
- Služba pro zbraně a bezpečnostní materiál a odbory v rámci Krajských ředitelství policie – kontroluje plnění povinností držitelů zbrojních průkazů, podnikatelů v oboru zbraní a střeliva, kontrola provozu střelnic na území České republiky a kontrolu skladů zbraní, munice výbušnin dalšího bezpečnostního materiálu.
- Služba pořádkové policie a odbory v rámci Krajských ředitelství policie- kontrola veřejného pořádku (kontrola zájmových osob, kontrola vozidel atd.)

3) Represivní činnost

Represivní činnost policie je využívána především, když preventivní opatření nezapůsobilo na osobu pachatele nebo byla při kontrolní činnosti zjištěna protiprávní aktivita. A na základě zjištěných informací a důkazů vedoucích k usvědčení viníka je třeba jej potrestat v rámci správního řízení, pokud šlo o přestupkové jednání nebo ho předat k trestnímu stíhání za jednání mající znaky trestného činu.

Oblasti správního řízení ve věcné příslušnosti policie

- Správní delikty na úseku zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů,
- Správní delikty z oblasti zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.
- Správní delikty z oblasti zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Přestupky řešené v blokovém řízení policií

Je to nejčastější způsob trestání policií za přestupkové jednání.

- přestupky na úseku zbraní a střeliva,
- přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu,
- přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi,
- přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě,
- přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a proti majetku.

Pokud policie zjistí, že se jedná o správní delikt, který mu nepřislouží, neprodleně jej předá příslušnému orgánu. Pokud se jedná o trestné činy, policie provede neodkladné a neopakovatelné úkony a veškeré podklady předá státnímu zástupci k řešení věci před soudem.

4) Řídící činnost

Policie České republiky působí na celém území republiky a je podřízena ministerstvu vnitra. V čele policejního prezidia, které řídí činnost policie, stojí Policejní prezident, který je zodpovědný ministrovi vnitra. V rámci policejní organizace působí útvary s celostátní působností a útvary s územně vymezenou působností (celkem 14 krajských ředitelství v čele s krajskými řediteli – krajské útvary a územní odbory).

5) *Administrativní a spisová činnost*

V rámci každé společnosti nebo firmy je zapotřebí osob, které spravují archiv, zapisují důležité podněty z porad atd. Není tomu jinak ani u policie. Tuto činnost najdeme již u základních článků, kdy policista sepisuje úřední záznamy, oznámení o přestupcích, zahájení trestního stíhání i výše uvedené pokuty a správní delikty, výslechy a další. Administrativa se nevyhne ani policejnímu prezidentovi, který podepisuje rozkazy a různé pokyny. Dále policie spravuje různé databáze a informační servery důležité k výkonu její služby.

6) *Pomocná činnost*

Policie České republiky provádí také pomocnou činnost. A to v rámci složek Integrovaného záchranného systému, spolupráce se zahraničními partnery (příhraniční pronásledování, pátrání po osobách a věcech, předávání informací o zájmových osobách atd.), spolupráce se zpravodajskými službami České republiky (společné pracovní skupiny v rámci boje proti terorismu).

Na základě rozboru těchto činností lze říci, že velmi malá část policejních činností má represivní nebo sankcionující charakter a spíše mají charakter preventivní nebo nápravné.

2.1.3 *Úkoly Policie*

- „chrání bezpečnost osob a majetku,
- spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení,
- vede boj proti terorismu,
- odhaluje trestné činy, zjišťuje jejich pachatele a realizuje opatření při předcházení trestné činnosti, koná vyšetřování o trestných činech – v trestním řízení vystupuje jako policejní orgán (odhalování a prověřování skutečností nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista, či občanský zaměstnanec policie, a následně i vyšetřování, však provádí Generální inspekce bezpečnostních sborů),
- ve vymezeném rozsahu zajišťuje ochranu státních hranic,
- zajišťuje ochranu ústavních činitelů a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod (zejména Ochranná služba Policie ČR),
- zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, ochranu sídelních objektů Parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva vnitra a dalších objektů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost určených vládou,
- dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení,
- kontroluje doklady o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla,
- odhaluje přestupky,
- projednává některé přestupky (např. na úseku provozu na pozemních komunikacích),

- vede evidence a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů,
- vyhlašuje celostátní pátrání,
- na základě vyznění orgánu Vězeňské služby České republiky, provádí úkony související s bezprostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,
- zadržuje svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobí při jejich vyhledávání,
- zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení určených vládou a podílí se na fyzické ochraně jaderného materiálu při jeho přepravě,
- ve spolupráci s obcemi se podílí na zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku,
- plní úkoly státní správy.⁸

2.1.4 Povinnosti policisty

V rámci České republiky jsou povinnosti příslušníka Policie České republiky uvedeny v HLAVĚ III zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a to:

„§ 9 Zdvůřilost

Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.⁹

„§ 10 Iniciativa

(1) V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci (dále jen „úkon“) nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.

(2) Policista má povinnost podle odstavce 1 i v době mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda osob anebo majetek nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty.

(3) V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, k jehož odstranění je příslušný jiný orgán veřejné správy a hrozí-li nebezpečí z prodlení, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen přijmout vhodné opatření k odstranění bezprostředně hrozícího nebezpečí a v případě potřeby vyznamet příslušný orgán veřejné správy. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době tento orgán o tomto ohrožení nebo porušení bez zbytečného odkladu vyznamet.

(4) Policista nemá povinnost provést úkon nebo jiné opatření, jestliže

a) provádí jiný úkon, zejména:

⁸ Policie České republiky [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-26]. Dostupné z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_České_republiky#%C3%9Aky>

⁹ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

1. plní úkoly, při nichž používá operativně pátrací prostředky nebo podpůrné operativně pátrací prostředky,
 2. pronásleduje pachatele trestného činu,
 3. zakročuje pod jednotným velením,
 4. vykonává šifrovou nebo kurýrní službu, při níž by mohlo dojít k ohrožení včasného předání šifrovaných zpráv nebo k ohrožení přepravovaných věcí,
 5. plní úkol, při němž používá výbušniny nebo výbušné předměty,
 6. zajišťuje bezpečnost chráněných objektů, prostorů nebo osob,
 7. provádí výcvik a přípravu k použití operativně pátracího prostředku nebo podpůrného operativně pátracího prostředku, nebo
 8. získává poznatky ze zájmového prostředí podle § 70, jehož přerušeni nebo nedokončení by mělo zřejmě závažnější následky než nesplnění těchto povinností,
- b) jsou jeho schopnosti sníženy v důsledku jeho zdravotního stavu nebo vlivem léků anebo jiných látek tak, že řádné provedení nebo dokončení úkonu anebo jiného opatření by bylo ohroženo,
- c) k provedení úkonu nebo jiného opatření nebyl odborně vyškolen nebo vycvičen a povaha úkonu nebo jiného opatření takové vyškolení nebo vycvičení vyžaduje, nebo
- d) je zřejmé, že nemůže úkon nebo jiné opatření úspěšně dokončit.
- (5) Pokud to okolnosti dovolují, je policista před provedením úkonu, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití (dále jen „zákrok“), povinen použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy.“¹⁰

„§ 11 Přiměřenost postupu

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

- a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,
- b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,
- c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.“¹¹

„§ 12 Prokazování příslušnosti

(1) Při provádění úkonu je policista povinen prokázat svou příslušnost k policii služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo. Zaměstnanec policie je při provádění úkonu povinen prokázat svou příslušnost k policii průkazem zaměstnance policie se zřetelně viditelným identifikačním číslem.

(2) Pokud povaha nebo okolnosti úkonu neumožňují prokázat příslušnost způsobem podle odstavce 1, prokáže policista svou příslušnost k policii ústním prohlášením „policie“; to neplatí, brání-li povaha nebo okolnosti úkonu také ústnímu prohlášení.

¹⁰Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

¹¹Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

Způsobem podle odstavce 1 se policista prokáže ihned, jakmile to okolnosti úkonu dovolí.

(3) Povinnost prokázat příslušnost k policii nemá policista, který tuto příslušnost oprávněně zastírá.¹²

„§ 13 Poučování

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.¹³

Bezpečnost

Pojem bezpečnost lze pojmut jako ochranu před vnějšími a vnitřními hrozbami, nežádoucími nebo nebezpečnými vlivy, které způsobuje člověk svým jednáním (úmyslné a neúmyslné) působením přírodních faktorů na jednotlivce nebo celý systém a snaží se zachovat jejich stabilitu.

Důležitými právními úpravami, které se zabývají bezpečností v rámci České republiky, jsou zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

2.2 Důležité bezpečnostní orgány podle zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Dle čl. 9 tohoto zákona je zřízen stálý pracovní orgán vlády s názvem Bezpečnostní rada státu.

Úkolem Bezpečnostní rady státu je koordinace problematiky bezpečnosti České republiky a příprava návrhů opatření k jejímu zajišťování.

„Podle článku 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

1. Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády.
2. Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR.

¹²Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

¹³Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

3. Prezident republiky má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.¹⁴

V rámci kraje -Bezpečnostní rada kraje je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Předsedou je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy.

V rámci obcí - Bezpečnostní rada obcí. „Taktó určené obci je hasičským záchranným sborem kraje uložena povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Předsedou bezpečnostní rady obce určené je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.“¹⁵

2.2.1 *Další důležité orgány státu v souvislosti s bezpečností*

- Armáda České republiky – podřízena Ministerstvu obrany.
- Policie České republiky – podřízena Ministerstvu vnitra.
- Hasičský záchranný sbor – podřízen Ministerstvu vnitra.
- Zdravotnická záchranná služba (Horská záchranná služba, Vodní záchranná služba atd.) – podřízena Ministerstvu zdravotnictví.
- Zpravodajské služby (Bezpečnostní informační služba – podřízena vládě České republiky, Vojenské zpravodajství – podřízeno Ministerstvu obrany, Úřad pro zahraniční styky a informace – podřízena Ministerstvu vnitra).
- Podpůrné orgány – Městská (obecní) policie, Pohotovost plyn, Pohotovost elektřina, Správa vodních toků atd.

Tuto analýzu základních pojmů jsme uskutečnili proto, abychom při posuzování jednotlivých historických etap měli základ pro komparaci a zjišťování rozdílů ve vývoji policie a její služeb na našem území.

¹⁴ Vláda České republiky [online], 05. 12. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851/>>

¹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky [online], 05. 12. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-rada-obce.aspx>>

3 Dějiny policie Československé republiky r. 1918-1939

Jedná se o období mezi světovými válkami. V tomto období dochází k rozpadu Rakouska - Uherska a vzniká spousta nástupnických států. Jedním z nich je Československá republika tzv. první republika, která vznikla za složité situace, kdy docházelo napjatým situacím, které museli být vojensky potlačeny. Jednalo se především o pohraniční území, kde působily německé separatistické hnutí, usilující o připojení tohoto území k Rakousku nebo Německu, tato hrozba přerostla v 30. letech v otevřenou vzporu po změně politického režimu v Německu. Dalším vojenským konfliktem, tentokrát ze strany Polska byl v roce 1919 v oblasti Těšínska. Problémy také zaznamenalo Slovensko, zde budapešťská vláda odmítala vyklidit území, protože Maďarská republika si dělala nároky na tato území, kdy v letech 1918 a 1919 docházelo k bojům, a v roce 1919 provedla Maďarská republika invazi na Slovenská území. V říjnu 1921 došlo k mobilizaci proti Maďarsku. Ze stálých obav z Maďarska došlo k Malé dohodě (vojenskému paktu) mezi Československou republikou, Jugoslávií a Rumunskem.

K územím tehdejší první republiky patřily Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko a Podkarpatská Rus, která byla připojena jako poslední v roce 1919. Dále to byla území, která byla přiřčena mírovými smlouvami, jednalo se o Hlučínsko, Valticko a Vitorazsko. Hlavou státu byl 14. listopadu 1918 zvolen Tomáš Garrigue Masaryk, který svou funkci vykonával do 14. prosince 1935. Jeho nástupcem se stal 18. prosince 1935 Edvard Beneš, po mnichovské dohodě a odtržení Sudet prezident Beneš abdikoval a v roce 1938 byl do funkce zvolen Emil Hácha, v tomto období tzv. druhé republiky došlo k sbližování s Německem a následnému zániku státu v březnu 1939.

3.1 Úřad pro správu vnitřní

Později známé jako ministerstvo vnitra, do kompetence tohoto úřadu spadaly veškeré záležitosti, které nespádaly do působnosti jiných ministerstev. „Z bezpečnostních složek mu podléhalo četnictvo, policie a od 30. let pak stráž obrany státu. Záležitosti četnictva a policie byly zprvu spravovány jednotlivými odděleními podle zemského uspořádání, později centrálně pro celé území. Četnickou agendu mělo na starosti 13. oddělení, od roku 1937 12. oddělení. Agendu státní policie spravovalo 2. Oddělení a administrativní policii 5. Oddělení. Záležitosti stráže obrany státu náležely 14. Oddělení.“¹⁶

¹⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 17. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

Důležité byly také odbory, které měli na starosti výše uvedené agendy, jednalo se o:

- „Odbor III. se 4 odděleními řídil věci vojenské branného zákona, domobrany, mobilizace a četnictva. Od roku 1920 pouze 2 oddělení s následujícím určením.
 - 5. oddělení.: Organizace bezpečnostního úřadu, jednání bezpečnostních úřadů, osobní záležitosti zaměstnanců státní bezpečnostní správy, administrativní policie, záležitosti tisku, držení a nošení zbraní, pasové záležitosti.
 - 13. Oddělení.: Záležitosti četnictva“¹⁷
- „Nezařazené 17. Oddělení, které obstarávalo záležitosti státní policie a výtěžných spolků.“¹⁸

„V roce 1928 se Ministerstvo vnitra skládalo z prezidia, 5 odborů, 17 oddělení a generálního velitele četnictva. V roce 1937 došlo k dalším změnám, přičemž z bezpečnostního hlediska bylo důležité 3. Oddělení zvláštního odboru, které opatřovalo:

- 1) Státně bezpečnostní službu, věci zásadního významu a věci zvláště přidělené.
- 2) Věci tiskové, kinematografické a věci státobezpečnostní, jemu zvláště přikázané.
- 3) Ostatní věci státně bezpečnostní služby podle vnitřní úpravy.“¹⁹

3.2 Bezpečnostní složky

„Výkon bezpečnostní složek byl rozdělen mezi policii, která působila ve městech a byla rozdělena na státní nebo obecní/městská a četnictvo s výkonem v terénu mimo oblasti měst.

Vnitřní organizace bezpečnostních složek a jejich činnost byla stanovena interními předpisy ministerstva vnitra. Mezi úřady s povšechnou policejní pravomocí byly počítány ministerstvo vnitra, zemské úřady, okresní úřady, státní policejní úřady, obce. Tyto úřady měly k realizaci určené policejní funkce své výkonné strážní sbory. Úřady se zvláštní policejní pravomocí (železniční, plavební apod.). Výkonným orgánem státních politických úřadů bylo četnictvo, výkonným orgánem pro státní policejní úřady byly sbory neuniformované a uniformované strážce bezpečnosti, výkonnými orgány obcí

¹⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 18. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

¹⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 18. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

¹⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 19. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

byly obecní/městská policie. Pokud tyto výkonné orgány nepostačovaly k udržení bezpečnosti a pořádku, mohla být povolána armáda.“²⁰

3.2.1 Četnictvo Československé republiky

Byl jedním z bezpečnostních sborů Československé republiky a jeho charakteristiku a najdeme v zákoně č. 299/1920 Sb. ze dne 14. dubna 1920 o četnictvu v posledním znění po novele předpisem č. 28/1928 Sb. a to:

§1

„Četnictvo republiky Československé jest vojensky organisovaný sbor strážný, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.“²¹

Ve věcech výzbroje a výcviku spolupracovalo četnictvo s ministerstvem národní obrany viz.

§ 2

„Ministerstvo vnitra zabezpečí v dohodě s ministerstvem národní obrany vše, čím četnictvo k odvrácení vnějšího nebezpečí pro stát může přispěti. Za tím účelem je přidělen jeden štábní důstojník československého vojska k četnictvu. Ve věcech výzbroje má důstojník vojska ministerstvem národní obrany určený právo, aby občasnou inspekci provedl potřebná zjištění. Důstojník ten nemá práva nařizovacího, nýbrž podává pouze ministerstvu národní obrany zprávy o závadách, jež za své přehlídky shledá. Ministerstvo národní obrany projedná pak věc s ministerstvem vnitra.“²²

²⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 19. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

²¹Zákon 299 ze dne 14. dubna 1920 o četnictvu [online], 05. 12. 2017 [cit. 2018 17-2]. Dostupné z WWW: < <http://docplayer.cz/8147171-Zakon-299-ze-dne-14-dubna-1920-o-cetnictvu.html>>

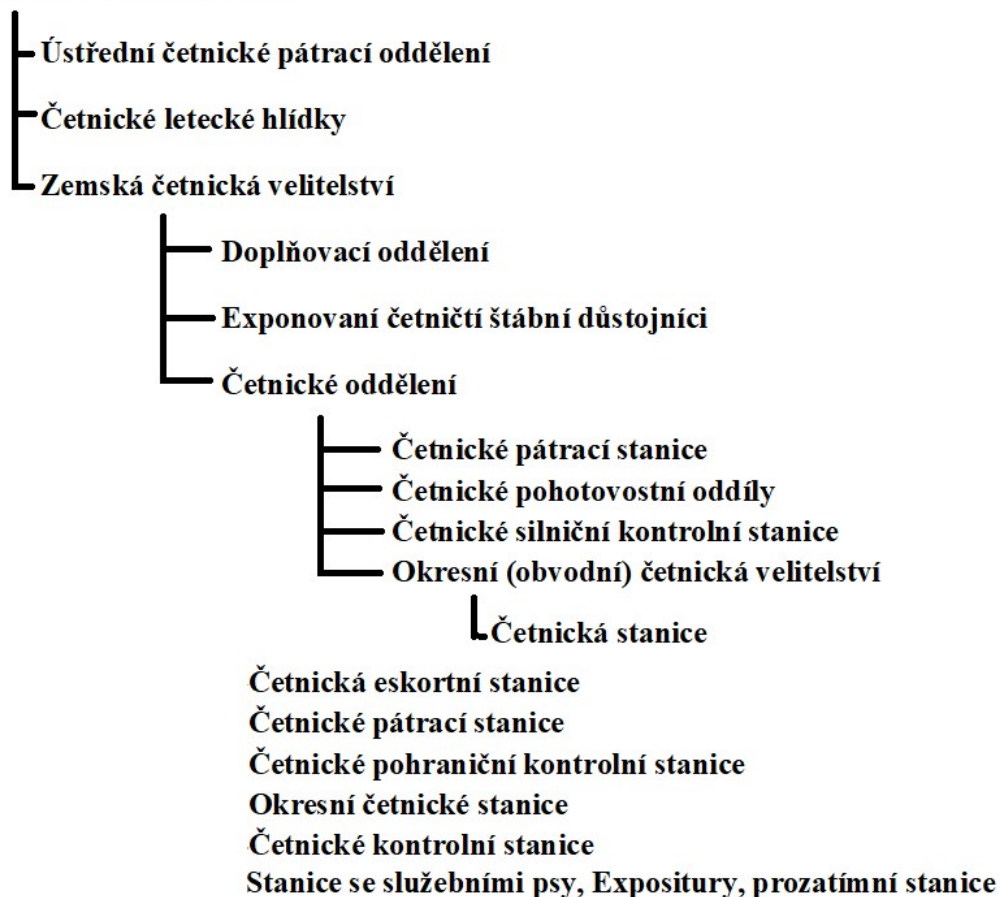
²²Zákon 299 ze dne 14. dubna 1920 o četnictvu [online], 05. 12. 2017 [cit. 2018 17-2]. Dostupné z WWW: < <http://docplayer.cz/8147171-Zakon-299-ze-dne-14-dubna-1920-o-cetnictvu.html>>

Organizace četnictva v letech 1918-1939

Obrázek 1 - Organizace četnictva (1918-1939).²³

Četnické oddělení na ministerstvu vnitra

Generální velitel četnictva

²³ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

Četnické oddělení na ministerstvu vnitra

Na ministerstvu vnitra vzniklo 13. a 5. oddělení spadající pod III. prezidiální odbor, které bylo určeno k provádění vojenské a hospodářsko-administrativní správy četnictva. Od roku 1937 tyto záležitosti spravovalo 12. oddělení V. odboru ministerstva vnitra. „Oddělení řídilo veškeré právně politické, hospodářsko-administrativní a osobní záležitosti četnictva, déle spolupracovalo s ministerstvem národní obrany v rámci výzbroje, výstroje, výcviku a plnění úkolů četnictva při odvracení vnějšího nebezpečí.“²⁴

Generální velitel četnictva

„Jmenován do úřadu prezidentem republiky z řad důstojníků četnictva. Stál v čele československého četnictva. Byl odpovědný Ministerstvu vnitra a v přímé podřízenosti měl zemská četnická velitelství, četnické letecké hlídky a ústřední četnické pátrací oddělení.“²⁵

Obrázek 2 - Karel Vyčítal- generální velitel četnictva (1921-1930).²⁶

Četnické letecké hlídky

„Mezi hlavní úkoly četnických leteckých hlídek patřilo chránit svrchovanost československého vzdušného prostoru, spolupráce s pozemními jednotkami, dozor nad dodržováním leteckých předpisů, pomoc při živelních pohromách a leteckých nehodách, hlásná služba v pohraničních oblastech a další činnosti. K 1. červenci 1935, bylo

²⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 53. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

²⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 53. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

²⁶ Karel Vyčítal- generální velitel četnictva (1921-1930) . [online], 4.5.2017 [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Vyčítal>

zřízeno pět četnických hlídek, a to v Chebu, Růžodole u Liberce, Hradci Králové, Dolním Benešově a v Bratislavě.“²⁷

Obrázek 3 - Stroj četnické letecké hlídky Avia B-534.195 OK-PAR.²⁸

Ústřední četnické pátrací oddělení

„Ústřední četnické pátrací oddělení sídlící v Praze se podle obsahu činnosti dělilo na skupiny daktyloskopickou, fotografickou, specializace pachatelů, kriminální evidence, evidence cikánů a lupičů pokladen, korespondence, zpráv a bezpečnostního rozhlasu, organizační a studijní skupinu, která řídila chov, výcvik a používání služebních psů. Ústřední četnické pátrací oddělení bylo vrcholným orgánem kriminalistické služby četnictva a celý jeho další vývoj znamenal prestižní a kompetenční boj s Všeobecnou kriminální ústřednou. Všeobecná kriminální ústředna vznikla v roce 1929 při policejním ředitelství v Praze na základě potřeby koordinace pátrací služby vykonávané četnictvem a státní policií. Vůči četnictvu neměla nařizovací pravomoc. Její působnost se více méně vztahovala na oblast Velké Prahy a nezasahovala do venkovských oblastí, jež patřily do působnosti četnictva.“²⁹

Zemská četnická velitelství

„Byla vytvořena v sídlech nejvyšší politické správní oblasti Praha, Brno, Opava (do roku 1928), Bratislava a Užhorod. V čele každého velitelství stál zemský četnický velitel, dále tu byl štáb, lékař, mobilizační oddělení a doplňovací oddělení (Úkolem těchto oddělení bylo provádění teoretické výcviku četníků na zkoušku pro výkon četnické služby).“³⁰

Exponovaní četniční štábní důstojníci

²⁷Četnické letecké hlídky [online],9.7.2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Četnické_letecké_hlídky>

²⁸ Macek, P., Uhlíř, L.: *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. 1. vydání, Police History, Praha 1999

²⁹Okénko do dějin kriminalistiky [online], 2018 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/okenko-do-dejin-kriminalistiky.aspx>>

³⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 54. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

Tito důstojníci byly v letech 1921-1929 mezičlánky mezi jednotlivými zemskými četnickými velitelstvími a četnickými odděleními. Účelem jejich působení bylo především zefektivnit řízení a agendu bezpečnostní služby. Zastupovali zemského četnického velitele, dohlíželi na plnění jeho rozkazů, na řádné provádění výcviku a udržování kázně. Rozdíl spočíval v tom, že každý exponovaný důstojník měl přiřazen jen určitý počet četnických oddělení, ve kterých působil.

Četnická oddělení

Vznikaly v obvodech zemských četnických velitelství. Pod tato oddělení spadala Okresní četnická velitelství a výkonné články četnické pátrací stanice, četnické pohotovostní oddíly, četnické silniční kontrolní stanice.

Obrázek 4 - Četnická pátrací stanice v Jihlavě (21. 1. 1939).³¹

Okresní četnická velitelství

Spadala pod četnická oddělení, která měla na svých územích několik okresních četnických velitelství (nejméně 2 a nejvíce 7). „Hlavním úkolem bylo přenášení příkazů okresního politického úřadu na četnické stanice.“³²

Tzv. výkonné orgány četnictva:

Četnické stanice

„Jedná se o nejnižší článek v organizaci četnictva, jejich služební obvody tvořily zpravidla 4 až 5 obcí.“³³ Četníci zařazení na těchto člancích prováděli především obchůzkovou a preventivní službu.

³¹Četnická pátrací stanice [online], 2012[cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.uniformni-knofliky.cz/knofliky-a-fakta.html>>

³²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 56. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

Četnická eskortní stanice

„Zřízena v roce 1922 v Praze III. u Okresního četnického velitelství na Smíchově, později přejmenovaného na Okresní četnické velitelství Praha – venkov. Úkolem bylo provádět eskorty trestanců a vyšetřovaných, které si vyžádal Krajský soud v Praze a veškeré okresní soudy. Dále prováděli eskorty, které přijížděly do Prahy z venkovských stanic a zde je střídaly.“³⁴

Četnické pohotovostní oddíly

V srpnu roku 1933 byly tyto oddíly zřízeny v pohraničních oblastech sousedících s Německem a byly dislokovány ve městech s velkým počtem německých obyvatel. Na konci roku 1933 vznikali tyto oddíly i na Moravě, Slovensku a Podkarpatské Rusy. Jejich úkolem bylo doplňovat a podporovat četnické stanice daného obvodu, zakročovat směli pouze s příslušnou četnickou stanicí, pokud nehrozilo nebezpečí z prodlení. Členové oddílů byly tzv. Četníci na zkoušku, kteří mimo výkon služby procházeli školením ve školách a na doplňovacím oddělení. V roce 1937 byly oddíly zařazení k praporům Stráže obrany státu, tvořili zálohu a vybraní četníci spadali do nově vzniklých zvláštních zpravodajských oddílů.

Obrázek 5 - Příslušníci jednoho z četnických pohotovostních oddílů před svým autokarem.³⁵

Četnické silniční kontrolní stanice

Od roku 1935 vznikaly tyto stanice jako důsledek rozvoje motorových vozidel. Stanice byly umístěny buď v sídlech četnického oddělení, nebo samostatně (podřízeni

³³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 57-58. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

³⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 63-64. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

³⁵Příslušníci jednoho z četnických pohotovostních oddílů před svým autokarem [online],[cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW:<<http://www.vhu.cz/modernizacni-opatreni-v-rezortu-ministerstva-vnitra-z-let-1936%E2%80%92921938/>

příslušnému četnickému okresnímu velitelství). Tyto stanice se zabývaly dohledem a dozorem na nejvíce frekventovaných silničních úsecích, byla možnost namátkově vjíždět a dozorovat na okolních obvodech. Povinností hlídek bylo provádět technickou kontrolu zařízení a vybavení motorových vozidel včetně potřebných dokladů, poskytovat první pomoc při dopravních nehodách, zajištění převozu do lékařského zařízení nebo přivolání lékaře.

Četnická pátrací stanice

„Původně vznikaly u okresních četnických velitelství s označením Pátrací stanice u okresního četnického velitelství. Pro službu byli vybíráni četníci se schopnostmi potřebnými pro výkon pátrací služby. Od roku 1933 fungovaly jako samostatné útvary pro příslušné četnické oddělení ve věcech bezpečnosti a ve věcech kriminální služby byli podřízeny ústřednímu četnickému pátracímu oddělení v Praze a získali název Četnická pátrací stanice. V roce 1935 bylo těchto stanic po území první republiky 42. Úkolem těchto stanic bylo pátrání a zajištění pachatele, provádět evidenci cikánů a pátrací služby. Vykonávat motorizované objížďky ve svém rajonu, kontrolovat dodržování silničního řádu a pořádku na komunikacích a místech, spolupůsobení při vyšetřování trestných činů, vedení evidence trestných činů“³⁶

Obrázek 6 - Úplná motorizace pátracích stanic a pohotovostních oddílů.³⁷

Četnické pohraniční kontrolní stanice

Zřízeny byly v roce 1931 pouze v Čechách na hranicích s Německem a Rakouskem (2 stanice). Zřízeno bylo celkem 14 stanic, která spadala k místně příslušným četnickým stanicím. Tyto stanice plnily úkoly pasové kontroly v místě hraničního přechodu.

Okresní četnické stanice

³⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 59-60. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

³⁷Úplná motorizace pátracích stanic a pohotovostních oddílů [online],[cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: < http://images.slideplayer.cz/41/11197199/slides/slide_11.jpg

Tyto stanice byly zřízeny zkušebně v roce 1935 u Zemského četnického velitelství a to v Praze, Benešově u Prahy, Slaném a Kolíně. Cílem bylo vytvoření článku, který by byl schopen zakročit rychle a důrazně na území celého okresu. Pokud četníci nebyli vysíláni k zákrokům, vykonávali obchůzky a motorizované objížd'ky v celém okrese, pod která spadala.

Četnické stanice se služebními psy

Vznikali na místech zhoršené bezpečnostní situace a místech četnických pátracích stanic, v okrese byla vždy jedna taková stanice. Do služby byly používány pouze čistokrevní policejní psy (dobrman, německý ovčák a erderteriér) a po splnění odborné zkoušky. Užití psa bylo bráno jako použití zbraně (zpočátku neupraveno žádným právním předpisem) a bylo doporučováno upozornit osobu, na následky spojené s použitím psa.

Expozitury

Byly zřizovány, pokud došlo k výjimečné situaci (živelné pohromy, nákazy, epidemie apod.), která si vyžadovala větší počet četníků. Byli tyto četníci přesunuti na přechodnou dobu k výkonu služby na zasažené oblasti. Četníci takto exponovaní podléhali nejbližší četnické stanici v okrese.

Četnické školy

V čele četnických škol stál velitel doplňovacích oddělení. Učitelský sbor byl tvořen vybranými četnickými důstojníky a civilními dobrovolníky. Tento sbor musel vynikat dobrými odbornými, pedagogickými a vědomostními znalostmi, ale také byl kladen velký důraz na mravní výchovu, aby každý student byl vzorem četnictva.

Škola pro výcvik četníků na zkoušku

Inhed po přijetí k četnictvu byli četníci na zkoušku zařazováni k doplňujícímu oddělení dané školy na dobu 8 měsíců, kde se učily všeobecné předměty (dějepis, zeměpis apod.), odborné předměty (Zákon o četnictvu, Vojenský trestní zákon a řád, daktyloskopie, pátrací služba, Nauky o zbraních a střelbě apod.)

Obrázek 7 - Tablo Škola pro výcvik četníků na zkoušku v Užhorodě.³⁸

Škola pro výcvik velitelů stanic

V této škole probíhalo studium již definitivních četníků a za úkol bylo prohloubení a rozšíření znalostí k výkonu funkce velitelů četnických stanic. Přijímání byli pouze četníci po úspěšném splnění přijímacích zkoušek a nejkratší odsloužena doba 4 roky. Délka studia byla 10 měsíců.

Škola pro výcvik výkonných důstojníků

„Škola byla určena pro kvalifikované vrchní strážmistry, kteří aspirovali na hodnost četnického výkonného důstojníka.“³⁹ Délka studia byla 6 měsíců a do výuky byli zařazováni pouze vrchní strážmistři. Žádost o studium mohl podat pouze vrchní strážmistr po nejméně 15 letech služby u četnictva se souhlasem nadřízeného.

Odborné kurzy a pokračovací výcvik

„Odborné kurzy byly určeny k výcviku četnictva zařazených k zvláštním odvětvím bezpečnostní služby (zpravodajská služba, polní, horolezectví, lyžování, jízda na koni a motorovým prostředkem).“⁴⁰

Pokračovací výcvik byl prováděn na četnických stanicích a sloužil k prohlubování vědomostí získaných na škole, osvojování nově vydaných zákonů a předpisů.

³⁸ Tablo Škola pro výcvik četníků na zkoušku v Užhorodě [online], [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyh-letech-20-stoleti>>

³⁹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 72. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁰ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 72. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

Povinnosti četnictva

- „Udržování veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti.
- Potlačování shluknutí, sročení a nepokojů.
- Obchůzková činnost.
- Střežení a doprovody vězňů
- Úkoly v oblasti silničního provozu.
- Provádět pátrací službu.
- Odhalování, potírání přestupků a trestných činů. Zadržení pachatelů.
- Znalost činů, které jsou zákonem prohlášeny za trestné.
- Zásah při živelných pohromách.
- Spolupráce s místní policií.
- Věnování pozornosti týkající se událostí s dělníky, kteří ohrožují veřejný pořádek a klid.
- Vykonat obdržené příkazy bezpodmínečně, bez zbytečných průtahů a nepouštět se do jejich posuzování, pouze zda je příkaz formálně správný (zda nejde o fingovaný příkaz).
- Informování nadřízených orgánů o nezaměstnanosti, politické a hospodářské situaci v okrese.
- Všeobecné chování a vystupování - Chovat se slušně, vážně a důstojně. Vyvarovat se veškeré kritiky a zbytečných řečí, které by sváděly strany k domluvě a vystavovaly četníka výtce, že konflikt svou řečí sám vyprovokoval. Vyhybat se ve službě žertování s občany, i když se s nimi dobře znal.
- Dbát na dobrou pověst četnictva a vzájemně se kontrolovat.
- Ochotně vyhovět občanům pokud požádali o nějaké vysvětlení nebo službu.
- Dodržování kázně, naprosté poslušnosti a povinnou úctu ke svým nadřízeným.“⁴¹

Uniformy a výzbroj četnictva

„Pro dobu služební byla stanovena povinnost být vždy dle předpisů úplně vystrojen a vyzbrojen. V době mimo službu (na veřejnosti) vždy oblečen dle předpisů a ozbrojen poboční zbraní.“⁴²

⁴¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 79-82. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁴²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 102-104. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

Obrázek 8 - Uniformy četnictva.⁴³

Obrázek 9 - Stejnokroj četnictva 1938.⁴⁴

„Výzbroj četnictva byla z počátku totožná s výzbrojí četnictva bývalé monarchie, od roku 1920 došlo k modifikacím a modernizací této výzbroje.

⁴³Uniformy četnictva [online], 2018 [2018 2-22]. Dostupné z WWW:
<<https://i.pinimg.com/736x/83/c6/99/83c69901b7bb8b32f22ff96500c9d8.jpg>>

⁴⁴Stejnokroj četnictva [online], 2018 [2018 2-22]. Dostupné z WWW:
<http://www.muzeumpolicie.cz/pub/image.php/x119_sbp_photo/fb/76.jpg?image=/data/db/sbp_photo/fb/76.jpg&c=muzeumpolicie.cz&height=119>

Předpisová výstroj

- Bodák.
- Obušek (zaveden v roce 1926) - směl se nosit pouze příslušníky četnictva zařazenými v semknutých oddílech při demonstracích, výtržnostech apod.
- Šavle (zrušeny v prosinci roku 1918 a znovu zavedeny v druhé polovině 20. let).
- Puška systému Mannlicher vz. 90 a vz. 95 ráže 8 mm, od poloviny 30. let systém Mauser, jednalo se o krátkou pušku (karabina) vz. 33 a armádní pušku vz. 24 v rážích 7, 92 mm.
- Pistole vz. 13 ráže 7,65 mm, následně pistole vz. 22 ráže 9mm a vz. 24, ráže 9 mm.
- Osvětlovací pistole (raketová) vz. 30 ráže 26,5 mm.
- Později se ve výzbroji objevily i kulomety a ruční granáty.⁴⁵

Prostředky využívané četníky při zákroku

- 1) „Napomenutí
- 2) Udání
- 3) Předvedení
- 4) Zatčení
- 5) Přiložení svěřacích řetízků
- 6) Užití zbraně⁴⁶

Pravidla užití zbraně četnictvem

„Jednalo se o nejkrajnější donucovací prostředek. O použití zbraně pojednával § 13 zákona č. 299/1920 Sb. o četnictvu, který stanovil.

Četník službu konající má zákonem stanovená práva stráže civilní i vojenské, ale smí, šetře předepsané opatrnosti užití zbraně jen v těchto případech.

- 1) V případě nutné obrany, aby odvrátil násilný útok, jenž na něho byl učiněn, nebo jímž se život jiné osoby ohrožuje.
- 2) Nelze-li jinak překonat odpor, směřující k zmaření jeho služebního výkonu.
- 3) Aby zamezil útěku nebezpečného zločince, jehož nemůže jiný způsobem zadržeti.

Tento zákon byl novelizován zákonem č. 28/1928 Sb., jímž se doplňovaly a měnily zákony o četnictvu a sborech stráže bezpečnosti, který obsahoval rozšíření práva četnictva a policie na použití zbraně.

- 1) V případě nutné obrany, aby odvrátil násilný útok, jenž na něho byl učiněn, aneb který mu bezprostředně hrozí, nebo jímž se život jiné osoby ohrožuje.

⁴⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 104-108. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 90. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

- 2) Jestliže nebezpečný zločinec, proti kterému četník zakročuje, na vyzvání četníkovy se nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt.
- 3) Nelze-li jinak překonat odpor, směřující k zmaření jeho služebního výkonu.
- 4) Aby zamezil útěku nebezpečného zločince, jehož nemůže jiný způsobem zadržeti.⁴⁷

Zakročování četnictva

„Četník byl oprávněn zakročit pouze, byl-li podle předpisů vyzbrojen a úplně vyzbrojen. Při zákroku proti osobám, měl povinnost užít slov “Jménem zákona“, v jazyce místně obvyklém (civilní osoby i osoby vojenské, byly povinny tuto výzvu uposlechnout). Z hlediska taktiky postupu bylo četníkům doporučováno neustále sledovat osobu a nepřipustit, aby se k němu pod jakoukoliv záminkou přiblížila. Pokud četník zjistil nějakou podezřelou věc, bylo mu doporučeno zdržovat se v blízkosti a sledovat vývoj situace a pokud by vzniklo nebezpečí z prodlení, bylo jeho povinností bez odkladu zakročit.“⁴⁸

3.2.2 Policie Československé republiky

Tato bezpečnostní organizace československé republiky byla dělena na Státní policii a Obecní (komunální) policii.

3.2.3 Státní policie

Nejdůležitějším předpisem byl zákon č. 230/1922 Sb. z. a n., o sborech strážné bezpečnosti, k němuž bylo vydáno prováděcí vládní nařízení č. 295/1922 Sb. Obě tyto normy vycházely z původních rakouských předpisů.

Obrázek 10 - Řídící policejní orgány.⁴⁹

Řídící policejní orgány

Policejní ředitelství v Praze
Policejní ředitelství v Brně
Policejní ředitelství v Bratislavě a Košicích
Státní policejní pohraniční úřad v Bratislavě
Policejní komisařství Plzeň
Policejní komisařství Moravská Ostrava
Pohraniční policejní komisařství Podmokly
Pohraniční policejní komisařství Cheb
Pohraniční policejní komisařství Bohumín
Policejní úřady v ostatních městech

⁴⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. str. 108-110. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. str. 90-92. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918- 1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

3.2.3.1 Sbory stráže bezpečnosti

Státní policie se dělila na složku uniformovanou (uniformovaná stráž bezpečnosti) a neuniformovanou (neuniformovaná stráž bezpečnosti). Útvary policie podléhaly státním policejním úřadům.

Poslání a úkoly státní policie

Výkon služby byl upraven služebním řádem ministerstva vnitra.

Neuniformovaná stráž bezpečnosti vykonávala tyto činnosti:

- Zpravodajská služba
- Vyšetřovací služba
- Dohledací služba
- Pátrací služba
- Kancelářská služba
- Ordonanční služba
- Telefonní a telegrafní služba
- Práce daktyloskopické

Uniformovaná stráž bezpečnosti prováděla tyto činnosti:

- Hlídková a pochůzková služba
- Hlídaní vězňů
- Poskytování první pomoci
- Telefonní a telegrafní služba a vykonávala všechny úkoly, které byly v zájmu bezpečnostní služby nařízeny předpisy.

3.2.3.2 *Státní policejní úřady (ředitelství a komisařství)*

„V čele policejních úřadů stáli úředníci s právnickým vzděláním (policejní ředitelé nebo správci policejních komisařství).“⁵⁰

Oblasti působnosti policejních ředitelství

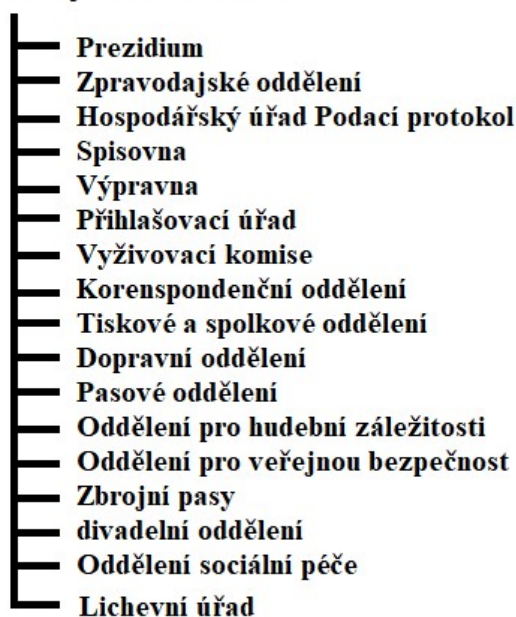
- Dohled nad veřejným pořádkem, bezpečností a zachování pokoje
- Vyřizování ohlašovacích a cizineckých záležitostí, záležitosti pohraničních styků a agendu občanských legitimací.
- Spolková a shromažďovací policie.
- Tisková policie.
- Péče o bezpečnost osob a majetku.
- Péče o bezpečnost dopravy silniční, železniční, lodní a letecké.
- Agenda zbraní, střeliva a třaskavin.
- Divadelní policie – povolování veřejných produkcí a výstav, schvalování textů a programů.
- Dohled na výčepy, hostinci a hospodami.
- Mravnostní policie.
- Čelední policie.
- Výkon řádu pro fiakry.
- Výkon policejního trestního práva.
- Policejní úřední úkony.
- Rozhodování o postrku (pokud nenáleželo obcím), vyhoštění a policejní dohled.

⁵⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 21. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

Největším státním policejním úřadem bylo policejní ředitelství v Praze.

Obrázek 11 - Organizační schéma policejního ředitelství v Praze.⁵¹

Policejní ředitelství v Praze

Ředitelství bylo rozděleno na příslušníky uniformované stráže a příslušníky neuniformované stráže bezpečnostního oddělení.

„Z hlediska kriminální služby bylo nejdůležitější oddělení pro veřejnou bezpečnost. Jeho působnost byla v některých oborech rozšířena na celé území státu. Jinak příslušníci vykonávali kriminální službu v přidělených policejních okresech.

Oddělení mělo tyto agendy (speciální oddíly):

- Železniční oddělení (trestné činy spáchané na železnici po celém území státu).
- Poštovní oddělení (pro ředitelství pošt v Pardubicích a v Praze.)
- Oddělení pro stíhání padělatelů platidel (celé území státu).
- Oddělení pro stíhání kapesních zlodějů a lupičů pokladen (tzv. pátrací oddíly).
- Mravnostní oddělení (jako centrální úřad pro potírání obchodu s ženami a dětmi)
- Evidenční oddělení (vedlo seznamy osob hledaných policií, četnictvem a soudy, seznam odcizených věcí, přehled o krádežích spáchanými neznámými pachateli).
- Zjišťovací oddělení (vedlo daktyloskopickou registraci a sbírku fotografií pachatelů pro celé území státu).“⁵²

⁵¹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

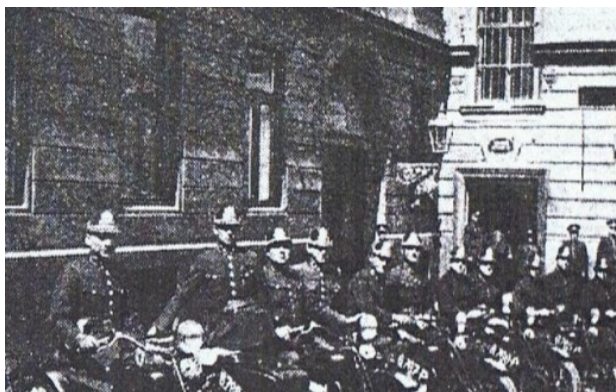
⁵² MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 22-23. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

Jelikož byl obvod v Praze větší, dělil se na okresy s okresními policejními komisařstvími.

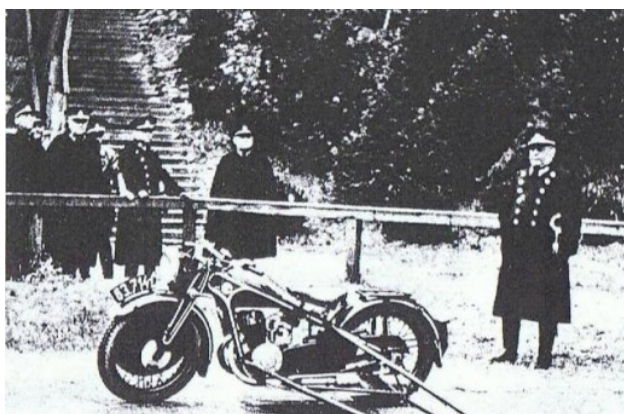
Dopravní policie (stráž)

V roce 1919 bylo v Praze zřízeno oddělení dopravní stráže, které mělo za úkol řízení dopravy na frekventovaných ulicích a křižovatkách (stabilní stanoviště), řešení dopravních nehod, pokutování přestupků (od roku 1921). Součástí oddělení byly tzv. zvláštní cyklistické oddíly (1920 -1922), v roce 1927 jako náhrada za zaniklé cyklistické oddíly vznikly motorizovanými oddíly. V roce 1920 bylo k dopravní policii přiřazeno několik neuniformovaných policistů, kteří měli za úkol dohlížet na dopravní pořádek, měření rychlosti motorových vozidel a postihování chodců za přestupky. K modernizaci a nástupu motorových vozidel k dopravní policii došlo až v roce 1936. Podle vzoru v Praze se činnost dopravní policie rozšířila i do ostatních měst. Mimo města byla silniční kontrola prováděna četnictvem.

Obrázek 12 - Motorizovaný oddíl policie v Praze 1933.⁵³

Obrázek 13 - Výcvik dopravní stráže na motocyklovém trenážeru.⁵⁴

⁵³Motorizovaný oddíl [online], 2018 [2018 2-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyech-letech-20-stoleti>>

⁵⁴ Výcvik dopravní stráže [online], 2018 [2018 2-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyech-letech-20-stoleti>>

Všeobecná kriminální ústředna

Vznikla v roce 1929 při policejním ředitelství v Praze z důvodu nárůstu kriminality.

Hlavním úkolem této ústředny bylo:

- Vedení ústředního přehledu cizinců, zločinců specialistů, zvláště nebezpečných zločinců.
- Soustředování zpráv všech bezpečnostních orgánů o těchto zločincích a jejich činech.
- Spolupůsobení při zdokonalování teoretického výcviku bezpečnostních orgánů, pokud šlo o stíhání těchto zločinců.
- Navazování a udržování styků se zahraničními a mezinárodními institucemi.

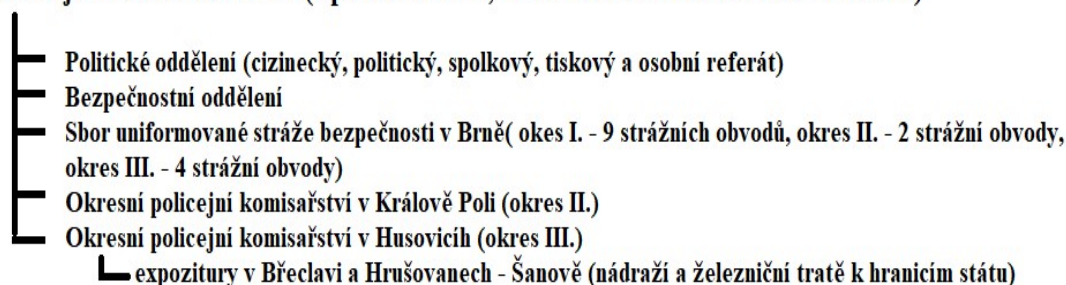
Dále byla pověřena výkonem funkcí, které dosud prováděla tato oddělení:

- Oddělení pro stíhání padělatelů platidel, oddělení železniční.
- Oddělení poštovní, právní oddělení.
- Oddělení zjišťování totožnosti.
- Oddělení k pátrání po nezvěstných osobách a k evidenci neznámých mrtvých,
- Oddělení pro srovnání a zkoumání písma.
- Ústřední daktyloskopická stanice,
- Ústředna pro potírání obchodu ženami a dětmi
- Redakční oddělení.
- Oddělení zpráv.
- Policejní muzeum.

Dalším významným policejním úřadem bylo policejní ředitelství v Brně.

Obrázek 14 - Organizační schéma policejního ředitelství v Brně.⁵⁵

Policejní ředitelství v Brně (spadal okres I., Velké Brno a Mokrá Hora - Jehnice)

⁵⁵ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

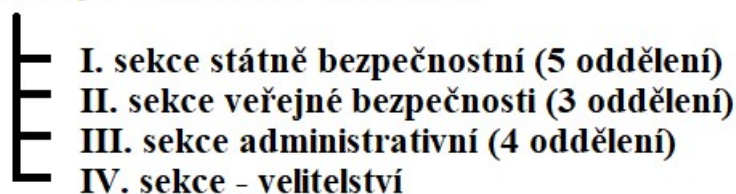
„Politické oddělení – Referát cizinecký, politický, spolkový, tiskový a osobní. Později přiřazen ohlašovací úřad. Pátrací oddělení, pasový úřad, prezidiální a všeobecná podatelna a výpravna.

Bezpečnostní oddělení – Referát pro podvody, zpronevěru, zhářství a ostatní trestné činy. Referát pro krádeže, loupeže a poznávací službu. Referát pro silniční policii, železnice, pouliční dráhy. Referát pro mladistvé provinilce, potírání tuláctví, cikánů, polepšovny, policejní dohled a vyhoštění. Daktyloskopie, ztráty a nálezy.“⁵⁶

V srpnu 1920 bylo obnoveno policejní ředitelství v Bratislavě a prosinci v Košicích.

Obrázek 15 - Policejní ředitelství Bratislava.⁵⁷

Policejní ředitelství v Bratislavě

I. Sekce státně bezpečnostní- 5 oddělení.

- „Státně bezpečnostní oddělení, ke kterému náležel cenzurní referát u státního zastupitelství a odbočka zpravodajské ústředny.
- Oddělení spolkové, tiskové a zábavní.
- Kurentí oddělení, náležely k němu referáty státního občanství, domovské příslušnosti a cizinecký.
- Pasové oddělení
- Pomocné kancelářské oddělení.“⁵⁸

II. Sekce veřejně bezpečnostní – 3 oddělení.

- „Oddělení zjišťovací a evidenční.
- Oddělení daktyloskopické.
- Oddělení fotografické.
- 6 kriminálních referátů.
- Policejní oznamovatel.
- Skupina gážistů mimo služební třídy konající exekutivní službu.
- Policejní trestní soud.

⁵⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 23-24. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁵⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁵⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 25. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

- Policejní věznice.“⁵⁹

III. Sekce administrativní – 4 oddělení

- „Oddělení dopravní.
- Oddělení mravnostní.
- Oddělení korespondenční a sociální péče.
- Hospodářské oddělení.
- Oddělení ohlašovací.
- Pomocné oddělení.
- Policejní lékaři.
- 5 policejních expozitur.“⁶⁰

IV. Sekce – Velitelství sboru uniformované stráže bezpečnosti.

- „Oddělení sboru uniformované stráže bezpečnosti v Bratislavě.
- I. a II. jízdní oddělení sboru uniformované stráže bezpečnosti v Bratislavě.
- Oddělení sboru uniformované stráže bezpečnosti v Petržalce, Komárně, Parkáni, Lučenci a Rimavské Sobotě.
- Pasové kontrolní stanice na hranicích.

Dále řídilo veškeré služby týkající se výcviku a dozoru. Osobní, platové a hospodářské záležitosti členů sboru uniformované stráže bezpečnosti.“⁶¹

Policejní úřady v ostatních městech

Rozšiřování státních policejních úřadů umožňoval zákon č. 165/1920 Sb. z. a n., o zřizování nových státních policejních úřadů. Vláda zřizovala státní policejní úřady se souhlasem obce na místech, kde bylo potřeba takovýchto úřadů. Dalšími důležitými zákony byly zákon č. 306/1924 Sb. z. a n., zákon č. 230/1922 Sb. z. a n., o sborech stráže bezpečnosti (prováděcí vládní nařízení č. 295/1922 Sb.), zákon č. 208/1931 Sb. z. a n., o zřizování státních policejních úřadů, který doplňoval zákon č. 165/1920 Sb. z. a n., o zřizování nových státních policejních úřadů. Poslední změnou bylo vládní nařízení č. 51/1936Sb. z. a n., o organizaci policejní správy a služby a o některých jiných opatřeních v oboru vnitřní správy.

V českých zemích:

- Plzeň, Kladno, Ostrava.

Místa s národnostně smíšeným obyvatelstvem:

⁵⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 5. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁶⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 26. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁶¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 26. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

- Liberec, Cheb, Karlovy Vary, Jihlava, Znojmo.

Slovensko:

- Prešov, Komárno, Rimavská Sobota, Rožňava, Lučenec, Prkaň.

Podkarpatská Rus:

- Užhorod, Mukačevo, Berehovo, Chust

„V letech 1936 – 1938 bylo zřízeno 49 nových státních policejních úřadů a 2 policejní ředitelství v Českých Budějovicích a Liberci.

Působnost policejních úřadů byla totožná s policejními ředitelstvími.

- Dohled nad veřejným pořádkem, bezpečností a zachování pokoje
- Vyřizování ohlašovacích a cizineckých záležitostí, záležitosti pohraničních styků a agendu občanských legitimací.
- Spolková a shromažďovací policie.
- Tisková policie.
- Péče o bezpečnost osob a majetku.
- Péče o bezpečnost dopravy silniční, železniční, lodní a letecké.
- Agenda zbraní, střeliva a třaskavin.
- Divadelní policie – povolování veřejných produkcí a výstav, schvalování textů a programů.
- Dohled na výčepy, hostinci a hospodami.
- Mravnostní policie.
- Čelední policie.
- Výkon řádu pro fiakry.
- Výkon policejního trestního práva.
- Policejní úřední úkony.
- Rozhodování o postrku (pokud nenáleželo obcím), vyhoštění a policejní dohled.“⁶²

Školy státní policie

- „Zvláštních nástupní školy – nově přijatí strážníci.
- Pravidelné týdenní školy – zdokonalování výkonu služby.
- Hodnostní školy – pro přechod do vyšší hodnosti.
- Speciální kurzy – telegrafní, jazykové, zdravotnické, plavecké, dopravní atd.

Gážisté mimo hodnostní třídy uniformované a neuniformované stráže bezpečnosti byli definitivně přijímáni k policii po absolvování úspěšné zkušební doby

⁶²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 26-28. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

(uniformovaná stráž 1 rok, neuniformovaná 6 měsíců). Během zkušební doby vykonávali činnost a úkoly těchto dvou sborů.“⁶³

Uniformy a výbroj státní policie

„U členů uniformované stráže byla zavedena zásadní změna v roce 1931, kdy blůzy a čepice úředníků politické a policejní správy byly tmavě zelené a u členů sboru uniformované stráže bezpečnosti tmavě modré. Obě tyto služby měly černé kalhoty a hodnostní označení bylo přesunuto z rukávů na límce blůzy. Pokrývkou hlavy u sboru uniformované stráže bezpečnosti byla plstěná přilba černé barvy, po schválení čepice (brigadýrka) nebo čapka (lodička), která se užívala mimo službu. V zimních měsících byla používána černá kožeštinová čepice. Pro speciální útvary (členové motorizovaných oddílů, oddílů dopravní stráže, plavební oddíl) byly zavedeny zvláštní výstrojní součástky a to: automobilistická kukla z černé kůže, automobilistický kabát a kalhoty (v zimě černé kožené, v létě z bledězelené látky), kožené kamaše nebo kanadky a brýle.“⁶⁴

Obrázek 16 - Stejnokroj státní policie 20 léta 20. století.⁶⁵

⁶³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 38. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁶⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 39. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁶⁵Stejnokroj státní policie [online], 2018 [2018 2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.muzeumpolicie.cz/pub/image.php/x119_sbp_photo/28/77.jpg?image=/data/db/sbp_photo/28/77.jpg&c=muzeumpolicie.cz&height=119>

Obrázek 17 - Blůza a helma strážníka sboru uniformované stráže bezpečnosti rok 1931.⁶⁶

Obrázek 18 - Pohotovostní úderná četa státní policie v Liberci.⁶⁷

Výzbroj uniformované státní policie

- „Šavle, revolver ráže 9 mm (do září 1919).
- Obušek, pistole Praga ráže 7,65 mm (od září 1919).
- Opakovací puška s bodákem, lehký kulomet (rok 1927).
- Šavle, pistole nové konstrukce československé výroby (koncem roku 1927).

⁶⁶Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW:

<<http://www.detektorweb.cz/images/stories/upload/2014/60384/obr120>>

⁶⁷Pohotovostní úderná četa [online], 2018 [2018 2-28]. Dostupné z WWW:

<<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyech-letech-20-stoleti>>

- Gumový obušek, šavle vz. 27, pistole vz. 27 ráže 7,65 mm, puška vz. 24, ráže 7, 92 mm, bodák vz. 24 a lehký kulomet vz. ZB 26 ráže 7, 92 mm (dle předpisu z roku 1931).
- Dále se k výzbroji počítaly závěsné řemeny, sumky, opasek, pouzdro na zbraň, třápec k šavli, řemen k pušce a signální píšťalka⁶⁸

Výzbroj neuniformované státní policie

- Pistole

Pravidla užití zbraně státní policií

„V § 4 zákona č. 230/1922 Sb. z. a n., o sborech stráže bezpečnosti byly stanoveny podmínky pro použití zbraně členy uniformované i neuniformované stráže bezpečnosti. Tyto podmínky byl převzaty ze zákona č. 299/1922 Sb. z. a n., o četnictvu. Později novelou zákona č.28/1928 Sb. z. a n.“⁶⁹

3.2.4 Obecní (komunální) policie

„Tyto bezpečnostní orgány vznikaly v městech s vlastními obecními statuty, kterým bylo ponecháno udržování veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti na svém území pokud nebyla tato činnost vykonávána státními orgány. Obecní policie neměla svou právní úpravu a proto pro ně platil také zákon č. 230/1922 Sb. z. a n., o sborech stráže bezpečnosti. Funkci představitele místní policie měl starosta obce, vyjma těch úkolů, které byly zákonem uloženy státním orgánům. Do přenesené působnosti starosty a dvou radních (trestní senát) také náleželo trestat přestupky podle místních policejních přestupků (pokud udělení sankce za čin nepřislušelo příslušnému trestnímu soudu). Starost měl také právo použít donucovací prostředky a to:

- Peněžitá pokuta,
- trest vězení (pokud viník nebyl schopen zaplatit).

Úkoly obce v rámci bezpečnosti

- Přihlížet k bezpečnosti osoba a jmění,
- mít péči o zachování obecních silnic, cest, míst a mostů, o bezpečné a snadné ježdění po silnicích a vodách, jakož i konat policii polní,
- vykonávat policii vztahující se k věcem potravním a přihlížet k prodeji na trhu, zvláště pak dohlížet k míře a váze,
- vykonávat policii v příčině zdraví
- konat policii týkající se čeledi a dělníků a držet ruku nad čeledním řádem,
- konat mravnostní policii,

⁶⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 40. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁶⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 40. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

- spolupráce s četnictvem, státní policií, státními a politickými orgány,
- konat policii v příčině staveb a v příčině ohně, držet ruku nad řádem stavěcím a udělovat policejní povolení ku stavbám,
- další úkoly dle specifikace dané obce.⁷⁰

„V městech vznikali obecní stráže bezpečnosti, jejich členové byli přijímáni do služeb města na základě veřejného konkurzu volbou, vykonávanou městským zastupitelstvem. Po přijetí uchazeč nejprve složil slib do rukou starosty a pak byl ustanoven jako prozatímní strážník. Po jednoroční zkušební době byl povinen podrobit se zkoušce způsobilosti před zkušební komisí (starosta nebo zástupce, policejní referent, policejní úředník a vedoucí koncepční úředník). Po této zkoušce byl ustanoven na pozici pomocného strážníka a po 4 letech služby byl trvale ustanoven. Stráž byla podřízena prostřednictvím policejního úředníka (vedoucí všech členů stráže) starostovi nebo jeho náměstkům. V případech obav z narušení veřejného pořádku mohli být příslušníci obecní policie přibráni pro výkon státní bezpečnostní služby. V těchto případech byli podřízeni státním policejním sborům a měli stejná práva a povinnosti jako tyto sbory.“⁷¹

Povinnosti a úkoly členů obecní policie

Povinnosti:

- „chovat se ve službě i mimo ni nestranně, vážně, důstojně a slušně,
- které činy a opomenutí jsou zákony prohlášena za trestné,
- být obeznámeny se všemi předpisy souvisejícími se službou,
- vyvarovat se jakýchkoliv výroků a poznámek, které nesouvisely s výkonem služby,
- vyvarovat se malicherného šikanování veřejnosti a pohoršivého vystupování,
- vykonat bez průtahů obdržené příkazy a nesměli se pouštět do jejich posuzování. Výjimku činili případy, kdy se daný příkaz příčil povinnostem stráže, zájmu státu či obce nebo odporoval zákonům.
- Při plnění služebních povinností každému vykat.“⁷²

Úkoly:

- Bdít nad zachováním a udržováním pořádku, pokoje a bezpečnosti majetku i osob v obci a dbátí toho, aby platné zákony, nařízení a předpisy byly zachovány.

⁷⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 40-44. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁷¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 44-45. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁷²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. Str. 47-48. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

Výstroj a výzbroj obecní policie

Jelikož tento sbor vznikl a byl financován obcí, tak i výstroj a výzbroj byla odvozena na potřebách a úkolech dané obce. Ve většině případů byl strážník vyzbrojen obuškem a revolverem.

Použití zbraně obecní policií

„Podle zákonů o obecním zřízení požívaly tyto sbory a jejich členové práva strážní veřejných a byli oprávněni nosit zbraň. Příslušníkům bylo propůjčeno právo užití zbraň obdobně jako u četnictva a státní policie. Při použití zbraně bylo přikázáno co nejvíce šetřit lidského života a proto používat všude, kde to poměry připouštěly, vždy zbraně méně nebezpečné tj. obušku.“⁷³

Zakročování obecní policií

„Při zákroku měli členové stráže postupovat vždy slušnou formou, obezřetně, klidně a mírně. Pokud však bylo zapotřebí, pak energicky a zmužile. Pokud během demonstrací nebo srocení došlo k převaze lidí, bylo doporučeno vyčkat posil, sledovat pachatele a při vhodné příležitosti za podpory posil provést zajištění nebo předvedení. Stejně jako u četnictva byla také náplň činností při živelných pohromách (požáry, povodně), úrazech atd.“⁷⁴

Souhrn

Na základě zjištěných informací lze říci, že rozdílem mezi tímto obdobím a současností je nejvíce znát u samostatného rozdělení bezpečnostních složek a působností na daném území. Kdy působnost na venkově je ponechána četnictvu a působnost ve městech státní nebo obecní policii, v současnosti tuto působnost na celém území státu vykonává pouze státní policie s výjimkou obecních a městských policií, které jsou zřizovány obcí a vykonávají úkoly dané nařízením obce. Když porovnáme úkoly a oprávnění tehdejších bezpečnostních složek a státní policií v dnešní době, lze si povšimnout, že dnešní oprávnění a úkoly vycházejí již z předpisů a zákonů pro četnictvo a státní policii např. použití zbraně. V tomto období se setkáváme také s první službou, která se vlivem nárůstu motorových vozidel starala o silniční problematiku. Co se týče výzbroje a výstroje byli příslušníci v období první republiky povinni nosit služební stejnokroj i v době osobního volna. Je logické, že ve většině případů byly bezpečnostní složky prvotně vybaveny zbraněmi z dob monarchie, ale v průběhu času docházelo k přezbrojování za zbraně československé výroby.

⁷³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 50-51. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

⁷⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Str. 50-51. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9

4 Dějiny policie Československé republiky r. 1939 - 1945

Jedná se o další etapu dějin Československého státu. V této kapitole se dozvíme o působení policie v období před a v průběhu II. světové války, kdy území Československé republiky okupovala německá vojska a došlo k prvnímu rozdělení Česka (protektorát Čechy a Morava) a Slovenska (Slovenský štát). „V tomto období dochází k překrývání v systému německých, českých a slovenských bezpečnostních orgánů. Předehrou rozpadu státu byly územní ztráty po mnichovské konferenci v roce 1938 (území předána Německu, Maďarsku a v menší míře Polsku), tyto oblasti (především Sudety) byly pod kontrolou německé policie, která zde vykonávala své úkoly. Zbytek státu byl označován jako Česko – Slovenská republika (neoficiálně II. republika). Slovensko a Podkarpatská Rus získaly autonomii a měli své vlády a lokální parlamenty.“⁷⁵

Co se týče státních bezpečnostních složek, měla II. republika oproti I. republice předimenzované početní stavy, jelikož došlo ke stažení příslušníků z okupovaného pohraničí. „Po zřízení protektorátu Čechy a Morava byla provedena redukce početního stavu bezpečnostních složek. Došlo ke zrušení armády, která poskytovala důstojníky k doplňování četnictva a policie.“⁷⁶ Na Slovensku došlo k propouštění Čechů ze slovenské státní služby, ponechali pouze několik Čechů, kteří vykonávali vysoké funkce (velitelé stanic apod.), zde nedošlo ke zrušení armády. Dne 14. 3. 1939 Slovensko vyhlásilo nezávislost a dne 15. 3. 1939 ráno překročilo říšské vojsko hranice a byl vytvořen Protektorát Čechy a Morava (německá vojska okupovala českomoravské území již předchozí den). „Výsostná práva byla vykonávána ve shodě s politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami Německa. Nejvyšší výkonná moc náležela říšskému protektorovi v Čechách a na Moravě.“⁷⁷

⁷⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát (1939-1945)*. Str. 7. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN:80-86477-01-0

⁷⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát (1939-1945)*. Str. 8. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁷⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát (1939-1945)*. Str. 9. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

4.1 Policie v protektorátu Čechy a Morava

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, byl systém bezpečnostních orgánů propojen s německými bezpečnostními službami. „Na území protektorátu působily německé složky z rezortu Ordnungspolizei (ORPO – pořádková policie), Sicherheitspolizei (SIPO – bezpečnostní policie) a další složky, vytvářené účelově pro válečné potřeby.“⁷⁸

4.1.1 Německé bezpečnostní síly

Nejvyšším policejním funkcionářem německé policie na území protektorátu byl SS – ObergruppenFührer K. H. Frank, kterému podléhaly veškeré bezpečnostní složky a jednotky SS na okupovaném území.

Obrázek 19 - Říšský protektor R. Heydrich a SS - ObergruppenFührer K. H. Frank.⁷⁹

4.1.1.1 Pořádková policie (ORPO)

„Tato policie přišla společně s německou armádou v roce 1939. Jednalo se o policejní skupiny nasazení 1. (Čechy) a 2. (Morava). Po zrušení okupační správy byly rozpuštěny a nahrazeny dvěma policejními pluky. Dětila se na policejní jednotky (výše uvedené pluky) a samostatnou uniformovanou policii.“⁸⁰

⁷⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 47. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁷⁹ Říšský protektor [online], 2018 [2018 3-2]. Dostupné z WWW:

<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/k-h-frank-cechy-a-morava-v-risi-prednaska-24-6-1941/>>

⁸⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 47. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

Obrázek 20 - Organizace pořádkové policie do roku 1939.⁸¹

Policejní pluky pořádkové policie do roku 1939

Policejní pluk č. 1 (Čechy)

┌	prapor v Praze
├	prapor v Klatovech
├	prapor v Kolině
└	prapor v Táboře

Policejní pluk č. 2 (Morava)

┌	prapor v Brně
├	prapor v Holešově
├	prapor v Jihlavě
└	prapor v Moravské Ostravě

Obrázek 21 - Policejní pluk Čechy - seznam praporů.⁸²

Policejní pluk „Böhmen“ (Oberst der Schutzpolizei Eberhard Herf)		
útvár (velitel)	jednotka (velitel)	stanoviště
Policejní prapor 32 (Mjr. d. Sch. Leo von Braunschweig)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Mertens)	Klatovy
	1. rota (Hptm. d. Sch. Ludzuweit)	Klatovy
	2. rota (Hptm. d. Sch. Stehr)	Plzeň
	3. rota (Oblt. d. Sch. Dziony)	Klatovy
Policejní prapor 316 (Mjr. d. Sch. Wilhelm Ochse)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Truls)	Tábor
	1. rota (Hptm. d. Sch. Nord)	Tábor
	2. rota (Hptm. d. Sch. Kraiker)	Tábor
	3. rota (Oblt. d. Sch. Petersen)	Tábor
Policejní prapor 317 (Mjr. d. Sch. Karl Stäglich)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Wistädt)	Hradec Králové
	1. rota (Hptm. d. Sch. Preußner)	Hradec Králové
	2. rota (Hptm. d. Sch. Meyer)	Náchod
	3. rota (Hptm. d. Sch. Dittmann)	Pardubice
Policejní prapor 319 (Mjr. d. Sch. Kurt Binder)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Breul)	Praha
	1. rota (Hptm. d. Sch. Francke)	Praha
	2. rota (Hptm. d. Sch. Runkel)	Praha
	3. rota (Hptm. d. Sch. Jansen)	Praha
Policejní prapor 320 (Hptm. d. Sch. Kurt Dall)	velitelství/štáb (Rev.Oblt. d. Sch. Mohrens)	Kolín
	1. rota (Oblt. d. Sch. Weber)	Mladá Boleslav
	2. rota (Oblt. d. Sch. Wiener)	Mladá Boleslav
	3. rota (Oblt. d. Sch. Scharwey)	Kolín

⁸¹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁸² Policejní pluk Čechy [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>

Obrázek 22 - Policejní pluk Morava - seznam praporů.⁸³

Policejní pluk „Mähren“ (Obersteutenant der Schutzpolizei Alfred Karrasch)		
útvár (velitel)	jednotka (velitel)	stanoviště
Policejní prapor 84 (Mjr. d. Sch. Willy Reiffelin)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Opitz)	Holešov
	1. rota (Hptm. d. Sch. Mehring)	Holešov
	2. rota (Hptm. d. Sch. Berger)	Moravská Ostrava
	3. rota (Oblt. d. Sch. Sonnenstuhl)	Holešov
Policejní prapor 315 (Mjr. d. Sch. Ernst Rode)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Fandre)	Brno
	1. rota (Oblt. d. Sch. Pruzina)	Brno
	2. rota (Hptm. d. Sch. Hilscher)	Brno
	3. rota (Hptm. d. Sch. Dürrer)	Brno
Policejní prapor 318 (Mjr. d. Sch. Gustav Waldow)	velitelství/štáb (Oblt. d. Sch. Drews)	Jihlava
	1. rota (Hptm. d. Sch. Bock von Wülffingen)	Jihlava
	2. rota (Hptm. d. Sch. Meyer)	Jihlava
	3. rota (Hptm. d. Sch. Dittmann)	Jihlava
Policejní výcvikový prapor Olomouc (Mjr. d. Sch. Peter Petersen)	1. rota (Hptm. d. Sch. Withalm)	Olomouc
	2. rota (Oblt. d. Sch. Jacobs)	Olomouc
	3. rota (Oblt. d. Sch. Ludwig)	Olomouc
	4. rota (Oblt. d. Sch. Jäger)	Olomouc

Obrázek 23 - Územní působnost pluků Čechy a Morava.⁸⁴

„Názvy těchto pluků se v průběhu let měnily a od roku 1943 se užíval název SS – Polizeiregiment 20 a 21.“⁸⁵

⁸³Policejní pluk Morava[online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>

⁸⁴Územní působnost pluků Čechy a Morava[online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>

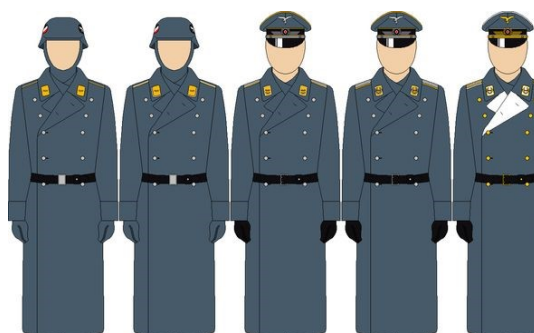
„Samostatná uniformovaná služba představovala četnické oddíly, strážní oddíly a další jednotky (popravčí čety).

Úkoly pořádkové policie na území protektorátu

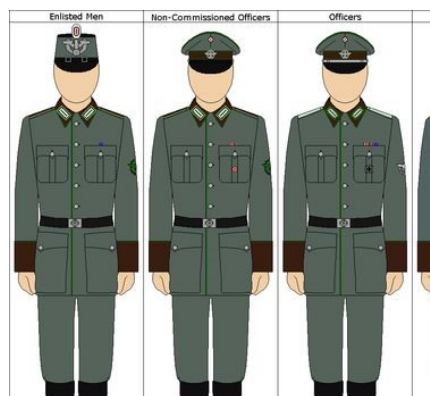
- Zajišťování veřejného pořádku a klidu,
- dozor nad uniformovanou českou policií,
- dozor nad protileteckou ochranou a technickou nouzovou pomocí,
- později boj proti partyzánským hnutím (vznikali speciální protipartyzánské operační oddíly).⁸⁶

Stejnokroj pořádkové policie

Obrázek 24 - Stejnokroj pořádkové policie.⁸⁷

Obrázek 25 - Stejnokroj pořádkové policie dle hodnosti.⁸⁸

⁸⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 47. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁸⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 48. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁸⁷Stejnokroj pořádkové policie [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/736x/11/19/0d/11190d41d4d7872d987f7c0ff95fc146--german-uniforms-luftwaffe.jpg>>

⁸⁸Stejnokroj pořádkové policie dle hodnosti. [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>>

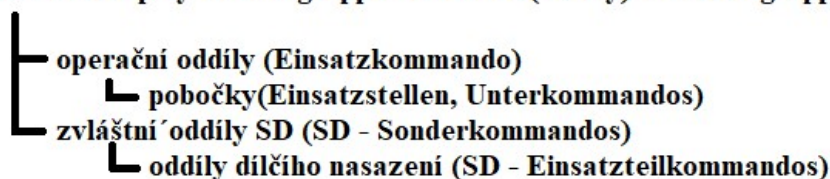
4.1.1.2 Bezpečnostní policie (SIPO)

„V rámci přípravy na obsazení Čech a Moravy vznikly v březnu 1939 dvě operační skupiny a zvláštní oddíly SD – Sicherheitsdiens (bezpečnostní služba), v květnu 1939 je nahradil stálý německý bezpečnostní aparát.“⁸⁹

Obrázek 26 - Organizace bezpečnostní policie do května 1939.⁹⁰

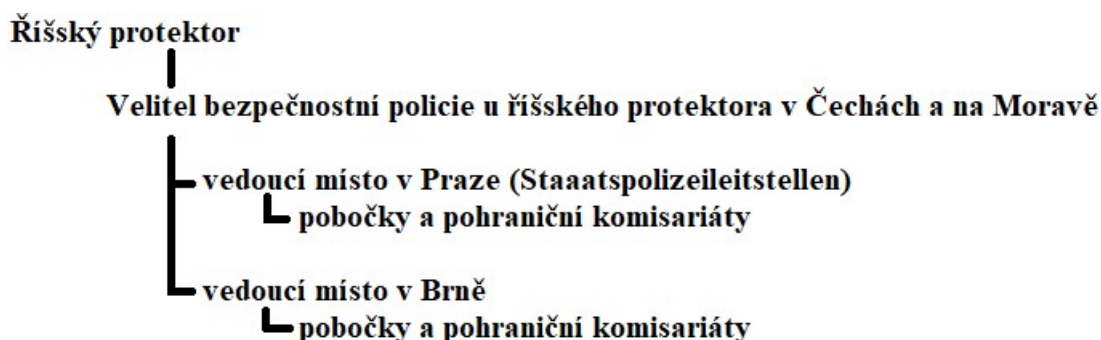
Bezpečnostní policie

Operační skupiny Einsatzgruppe I Dresden (Čechy) a Einsatzgruppe II Wien (Morava)

„Bezpečnostní policie v protektorátu formálně podléhala říšskému protektorovi, ale řídicím článkem byl velitel bezpečnostní policie u říšského protektora v Čechách a na Moravě.“⁹¹

Obrázek 27 - Organizace bezpečnostní policie od května 1939.⁹²

„Závazné pokyny pro politicko-policejní záležitosti pro německé i české úřady v protektorátu vydávalo gestapo (součást bezpečnostní policie, nazývána také jako tajná policie). Kriminální policie (Kriminalpolizei - KRIPO) vykonávala v případě potřeby odborný dozor nad protektorátní kriminální policií a bylo oprávněno vydávat příslušné pokyny protektorátním policejním úřadům.“⁹³

⁸⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 48-49. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁹⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁹¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 48. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁹²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁹³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 49. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

Úkoly bezpečnostní policie a gestapa

„Gestapo, bezpečnostní policie a bezpečnostní služba měla za úkol shromažďovat údaje a vytvářet seznamy potencionálních nepřátel říše. Byly vytvořeny dvě části A1, která obsahoval seznam osob, kteří měli být zatčeni při vypuknutí války (realizováno v tzv. akci Albrecht I) a část A 2 seznam osob, které budou zatčeny později. Dalšími úkoly dle nařízení ministerské rady pro obranu Říše z 1. 9. 1939 bylo vypátrat a potlačit všechny nepřátelské snahy na území protektorátu, sbírat a zužitkovat výsledky vyšetřování, spravovat říšského protektora a jemu podřízené úřady. Gestapo vytvářelo síť tajných agentů, kteří měli za úkol pronikat do ilegálních a partyzánských organizací, ale také do protektorátních organizací ke kontrole jejich činností. Gestapo bylo dále pověřeno protipartyzánským bojem, posléze byly v polovině roku 1942 zřízeny zvláštní referáty proti sabotážím, sabotážím na železnicích a proti parašutistům. Činnost těchto referátů byla především ve vyhledávání a výsledků zadržených. Na základě rozkazu K. H. Franka vznikl gestapem v září roku 1944 Zvláštní oddíl F, který plnil úkoly v protipartyzánském boji na území severovýchodní Moravy. Byl vytvořen Štáb pro potírání band oddílům zvláštnímu použití. Vedle těchto oddílů byl z řad pořádkové policie vytvořen Operační oddíl II Burger.“⁹⁴

Stejnokroj bezpečnostní služby, bezpečnostní policie a gestapa

Obrázek 28 - Stejnokroj bezpečnostní služby.⁹⁵

Stejnokroj bezpečnostní služby byl popelavě šedé barvy s označením SD na pravém rukávu.

⁹⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 49. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

⁹⁵ Stejnokroj bezpečnostní služby [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>>

Obrázek 29 - Stejnokroj bezpečnostní policie.⁹⁶

Stejnokroj bezpečnostní policie byl zeleno modré barvy.

Obrázek 30 - Stejnokroj gestapa.⁹⁷

„Příslušníci gestapa, stejně jako příslušníci kriminální policie, mohli ve služebním styku, nosit uniformu SS i v případech, když členy SS nebyli. Příslušníci gestapa nosili na svých uniformách hodnostní označení SS, které odpovídalo jejich hodnosti u bezpečnostní policie. Uniformy byly používány v zásadě dvě, tj. zpravidla v „tuzemsku-v Říši“, černou uniformu SD-SS, nebo na územích okupovaných nebo ve válečných zónách pak uniformu polní, šedou SD-SS s hodnostním označením bezpečnostní policie Charakteristickým znamením uniforem gestapa, podobně jako

⁹⁶ Stejnokroj bezpečnostní policie [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>>

⁹⁷ Stejnokroj gestapa [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://www.fantasy-world.co.uk/wp-content/uploads/2017/02/german-gestapo-officer-costume-3134c.jpg>>

u SD, jsou tedy prázdná pravá výložka na límci (do hodnosti Obersturmbannführera) a kosočtverec s označením SD na levém rukávu (SD bez lemu, GESTAPO s lemem).“⁹⁸

4.1.1.3 Židovská policie v Terezíně

„Město Terezín bylo označováno také názvem ghetto. Bezpečnostní službu vykonávali především příslušníci SS, protektorátní četnictvo (četnictvo staženo z vnitřních prostor Terezína 6. 7. 1942) a fungovala zde tzv. židovská policie (oficiálně Stráž ghetta). Příslušníci této policie byli vybíráni z řad židů, ale důvěru německých orgánů nikdy neměli a proto nebyli vybaveni palnými zbraněmi.“⁹⁹

„Stráž 1. - příslušníci byli vybíráni z transportu J, který přijel do Terezína 4. 12. 1941. Byli vybíráni spolehliví a tělesně zdatní židé. Dosáhla počtu 150 mužů. Dne 14. 5. 1942 byla stráž rozpuštěna, jelikož bylo zjištěno, že za pomoci protektorátních četníků stráž udržovala spojení s vnějším světem (viníci deportování).

Stráž 2. – byla vytvořena koncem května 1942. Členy mohli být pouze muži ve věku do 45 let a byli dočasně chráněni před transportem. Do jednoho roku měla stráž 400 mužů. Druhá stráž byla rozpuštěna 16. 8. 1943 a všichni členové byli předčasně zařazeni do transportu.

Další a poslední stráž byla vytvořena z mužů ve věku mezi 45 a 55 lety a byla jim omezena některá privilegia.“¹⁰⁰

4.1.2 České bezpečnostní složky

„Řízení bezpečnostních složek (policie a četnictva) za protektorátu bylo i nadále pod gescí ministerstva vnitra, ale vlastní kontrolu a dozor vykonávaly německé bezpečnostní orgány.

Na základě reorganizací z února 1942 se protektorátní ministerstvo vnitra členilo na devět sekcí.“¹⁰¹

„Sekce I. – presidiální záležitosti.

Sekce II. – právní a organizační záležitosti.

Sekce III. – personální věci.

⁹⁸ Uniformy SS/SD/gestapa [online], 2017 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW:

<<http://forum.valka.cz/topic/view/122977/Uniformy-SS-SD-Gestapa>>

⁹⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 52. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹⁰⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 53. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹⁰¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 55. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

Sekce IV. – komunální záležitosti.

Sekce V. – policejní záležitosti.

Sekce VI. – stavební policie, bytové a osídlovací záležitosti.

Sekce VII. a VIII. - zdravotní záležitosti.

Sekce IX. – veterinární záležitosti.“¹⁰²

V době vzniku protektorátu se zachovala stejná struktura bezpečnostních složek jako v předchozím období (četnictvo, státní a obecní policie). Zásadní změnou pro tyto složky byl rok 1944, kdy došlo k sloučení těchto složek do jedné tzv. protektorátní policie, která se organizačně dělila na dvě.

4.1.2.1 *Protektorátní uniformovaná policie*

V čele této složky stál generální velitel uniformované protektorátní policie, který byl zařazen na ministerstvu vnitra

a) *Četnictvo*

„S koncem samostatné Československé republiky začala pro četnictvo nová protektorátní éra. V praxi se jeho role snížila, jelikož na našem území působily německé orgány a do jednotlivých řídicích funkcí byli dosazováni němečtí důstojníci. Protektorátní četnictvo bylo na počátku v podobné struktuře jako v předválečném období. Do roku 1942 zůstalo zachováno – Ústřední četnické pátrací oddělení v Praze, četnické pátrací stanice, četnické pohotovostní oddíly a četnické silniční kontrolní stanice. Četníci (včetně policistů) s legionářskou minulostí byli propouštěni. V průběhu dalších let byly zrušeny četnické pohraniční kontrolní stanice, četnické letecké hlídky a okresní četnické stanice.

Četnictvo bylo také využíváno při akcích gestapa, a to při zatýkání osob. Dále bylo v roce 1942 využíváno například jako strážní služba (židovská policie) v Terezíně. V témže roce byly zavedeny motorizované četnické roty.“¹⁰³

Úkoly četnictva, jejich povinnosti a zakročování se řídilo dle příslušných vládních nařízení, která platila v předválečném období. Samozřejmě tyto činnosti byly pod kontrolou německých bezpečnostních složek. Výstroj a výzbroj četnictva zůstala také stejná.

¹⁰²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 55. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹⁰³ Četnictvo za protektorátu Čechy a Morava [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: < <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/cetnictvo-za-protektoratu-cechy-a-morava>>

Prostředky využívané četníky při zákroku

- Zatčení,
- předvedení,
- domovní prohlídka,
- osobní prohlídka.

4.1.3 Zakročování četnictva

Pokud četník nabyl dojmu, že je někdo podezřelý, ale nebyly zákonné příčiny k zatčení, byl oprávněn předvést dotyčného k ověření totožnosti na nejbližší úřad. Při zatčení osob vykonávajících veřejný úřad nebo službu, byl četník povinen tuto událost bezprostředně nahlásit jejich nadřízenému (pokud možno ještě před zatčením).

b) Uniformovaná vládní policie a obecní výkonná policie

„V letech 1942-1944 vznikl Protektorátní policejní prapor Čechy. Jeho členové byli zformováni do tří rot a posláni v roce 1943 do Německa, kde byli nasazováni do strážních služeb a při náletech k vyprošťování osob z ruin domů. Začátkem roku 1944 byl prapor opět vrácen do protektorátu a jeho členové po krátké dovolené byli přeřazeni na jednotlivé stanice.“¹⁰⁴ Po reorganizaci byli v Čechách 4 policejní ředitelství, 3 policejní úřady a 1 expozitura. Na Moravě 3 policejní ředitelství a 1 policejní úřad. „Policejní prezident a policejní ředitelé byli podřízeni zemskému prezidentovi a ministru vnitra.“¹⁰⁵

„U obecní policie tomu nebylo na počátku tohoto období jinak. Uniformovaná obecní výkonná policie plnila policejní úkoly a první zásadní reorganizace nastala v roce 1942, kdy byly upraveny vládním nařízením předpisy o obecní výkonné policii. Došlo například ke změně jejího označení, a to na obecní výkonnou policii. Obecní výkonná policie se nově dělila na uniformovanou (v čele stál velitel) a neuniformovanou složku, kterou navíc musela zřídit každá obec s více než 10 000 obyvateli (mimo obce s vládním policejním úřadem). U obcí s nižším počtem obyvatel to bylo pouze výjimečně. Nicméně u obcí s více než 5 000 obyvateli byla povinnost zřídit a udržovat uniformované výkonné policie – to však bylo na konci téhož roku zrušeno. Náklady na obecní výkonnou policii nesla samotná obec. Příslušníci těchto sborů byli podřízeni nejenom starostovi, ale i jeho pověřeným zástupcům, politickým úřadům a ministru vnitra. Úkolem stráže bylo udržovat veřejný pořádek, bezpečnost majetku a osob všech státních občanů včetně cizinců, apod.“¹⁰⁶

¹⁰⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 58. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹⁰⁵ Policie za protektorátu Čechy a Morava [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>>

¹⁰⁶ Policie za protektorátu Čechy a Morava [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <<http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>>

Stejnokroje a výzbroj vládní a obecní výkonné policie

Obrázek 31 - Protektorátní blůza obecní výkonné policie rok 1940 - 1944.¹⁰⁷

Obrázek 32 - Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr.¹⁰⁸

Výzbroj těchto složek zůstal prakticky nezměněn. Pro použití zbraně platily stejné předpisy jako pro četnictvo.

Povinnosti, úkoly a zakročování vládní a obecní policie se prakticky nezměnilo, platila obdobná pravidla stejně jako u četnictva.

¹⁰⁷Protektorátní blůza obecní výkonné policie rok 1940 - 1944 [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <<http://www.detektorweb.cz/images/stories/upload/2014/60384/obr18>>

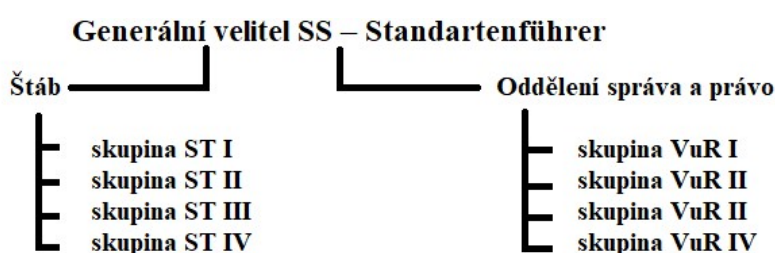
¹⁰⁸ Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr. [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <<http://www.detektorweb.cz/images/stories/upload/2014/60384/obr120>>

c) Požární ochranná policie (předtím hasičstvo s povolování)

4.1.3.1 Protektorátní neuniformovaná policie

„V čele stál generální velitel neuniformované protektorátní policie, který byl zařazen na ministerstvu vnitra. V roce 1942 došlo k reorganizaci a do čela stanul generální velitel SS – Standartenführer dr. Weinmann, který byl současně velitelem bezpečností policie v protektorátu. Sbor neuniformované policejní stráže byl přidělen ke každému policejnímu úřadu. Příslušníci vykonávali buď kriminální, nebo zpravodajskou službu.„Dále fungovala Všeobecná kriminální ústředna“¹⁰⁹.

Obrázek 33 - Organizace velení neuniformované vládní policie.¹¹⁰

Štáb

„Velitelem štábu byl SS – Standartenführer Regierungs und Krimináldirektor Sowa, šéf německé kriminální policie v Praze.“¹¹¹ Štáb se dělil na čtyři skupiny, které měly tyto činnosti.

- „STI – prezidiální záležitosti
- ST II – organizační a osobní záležitosti
- ST III – hospodářské a platové věci
- ST IV – kriminálně – policejní záležitosti z odborného hlediska (Kriminální ústředna)“¹¹²

¹⁰⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 60. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 61. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 61. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

Oddělení správa a právo

„Velitelem byl SS – SturmabführerRegierungsrat dr. Schneider, vedoucí referent u velitele bezpečnostní policie v protektorátu.“¹¹³ Oddělení se také dělilo na čtyři skupiny a to:

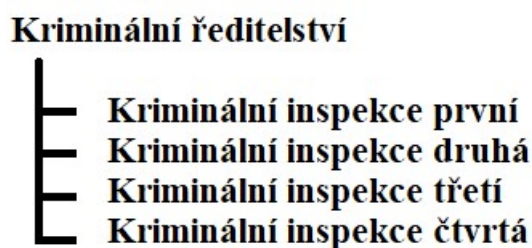
- „VuR I – záležitosti správní povahy.
- VuR II – záležitosti pasové, cizinecké policie a kárných pracovních táborů.
- VuR III – záležitosti držení zbraní, výbušnin a poštovních holubů.
- VuR IV – věci spolkové a shromažďovací.

Neuniformovaná policie se dělila na dvě části.

1) Vládní kriminální policie

Nejvyššími organizačními služebnami byly dvě kriminální ředitelství v Praze a Brně, v jejichž čele stál přednosta. Ředitelství se dělila na čtyři kriminální inspekce, tyto pak na kriminální komisariáty. Rozdílem v organizaci ředitelství bylo, že v Brně byly sloučeny některé komisariáty.

Obrázek 34 - Struktura služeben kriminální policie.¹¹⁴

- „Kriminální inspekce první byla rozdělena na čtyři komisariáty, které prováděly tyto činnosti.
Komisariát první vedl poznávací službu, komisariát druhý prováděl redakci Věstníku protektorátní kriminální policie a kriminálně – policejní zpravodajství, komisariát třetí vedl pátrací kartotéku a kriminálně – policejní spisy, komisariát čtvrtý prováděl preventivní opatření proti zločinnosti, potírání cikánského zlořádu a kriminálně biologická šetření.“¹¹⁵
- „Kriminální inspekce druhá byla rozdělena na šest komisariátů.
Komisariát první zpracovával obecně nebezpečné trestné činy, ostatní a přečiny proti bezpečnosti života, žhářství, případy pohřešovaných osob a zjišťoval totožnost neznámých mrtvol. Komisariát druhý se zabýval mravnostními

¹¹³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 61. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*.. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 61-62. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

delikty, komisariát třetí řešil krádeže a pytláctví, komisariát čtvrtý podvody a spolupůsobil při potírání obchodu s omamnými jedy, komisariát pátý byl pověřen pátráním po deliktech v hospodářství a poslední komisariát šestý prováděl pátrání po věcech a osobách.“¹¹⁶

- „Kriminální inspekce třetí se zabývala potíráním zločinců, kteří nebyli bráni jako obecně nebezpeční. U pražského ředitelství bylo osm komisariátů a u brněnského čtyři. Jednalo se o tzv. místní služebny a vyšetřovaly trestné činy dle místní příslušnosti, dále první zákrok u trestných činů, které náležely druhé inspekci.“¹¹⁷
- Kriminální inspekce čtvrtá prováděla speciální úkoly. Pražské ředitelství mělo šest komisariátů a Brno tři.

Obdobným způsobem organizace byla také dělena kriminální oddělení a obecní kriminální policie s rozšířenými úkoly.

Úkoly vládní kriminální policie

- „provádění preventivních policejních opatření proti zločinnosti,
- potírání cikánského zlořádu,
- potírání pornografie,
- potírání obchodu s děvčaty,
- stíhání padělatelů peněz a platidel a sledování padělků,
- provádění kriminálně - policejní hlásné služby,
- vyšetřování ostatních trestných činů,
- vedení ústřední kartotéky a kartotéky trestných činů,
- kartotéky zločinců, přezdívek, zvláštních znamení, odcizených předmětů., pátrací
- kartotéku kriminálně – policejních spisů
- vedení alba zločinců a sbírku otisků deseti prstů.“¹¹⁸

2) *Obecní kriminální policie*

Tento orgán byl úzce spojen s Kriminální ústřednou v Praze a ostatní správní službou, tím bylo docíleno spolupráce v rámci kriminální služby. Příslušníci neuniformované policie obce byli nazýváni jako policejní agenti.

¹¹⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 62. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 62. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

¹¹⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 63-64. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

Úkoly obecní kriminální policie

- „Preventivní – předcházení porušení veřejného práva.
- Represivní - potlačit takovéto porušení zákonnými prostředky.“¹¹⁹

Souhrn

V období II. světové války doházelo na území protektorátu k překrývání německých, českých a slovenských bezpečnostních orgánů. Některé základní úkoly byly ponechány našim bezpečnostním orgánům, ale po celou dobu byly pod kontrolou a řízením německého systému. Oproti organizaci za dob první republiky došlo ke sloučení četnictva, státní a obecní policie do tzv. Protektorátní uniformované a neuniformované policie. Mezi její úkoly patřila také součinnost s německým bezpečnostním systémem při vyhledávání a zatýkání osob, které prováděly proti německé činnosti nebo těmto osobám pomáhaly. Výzbroj zůstala ve většině bezpečnostních orgánů nezměněna nebo se používala německá.

¹¹⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Str. 75. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0

5 Dějiny policie Československé republiky r. 1945 - 1992

V tomto období se vrátíme do poválečného Československa, kdy se svět zotavoval po II. světové válce a postupně docházelo ke stabilizaci státních orgánů. Do popředí se dostává komunistická strana Československa, která fungovala od roku 1921, ale nikdy nebyla stranou státotvornou. Již v počátcích této strany bylo jasné, že docházelo k jisté averzi vůči státnímu zřízení. Významným faktorem byla porážka Německa a jeho spojenců armádami spojeneckých vojsk a Rudé armády. Poté docházelo k velmocenským dohodám o vymezení sfér vlivu na území, která byla dobita. Naše území bylo začleněno do systému tzv. lidově demokratický (řízená demokracie), který byl typický pro státy pod vlivem sovětské sféry. V tomto období docházelo k čistkám někdy známé jako očišťování od nežádoucích vlivů (první vlna v roce 1945 pod názvem Potrestání zrádců a kolaborantů), jejich úkolem bylo odstraňování příslušníků bezpečnostního sboru, kteří se angažovali v okupačním období nebo jakýmkoliv způsobem podporovali tento režim a bylo to o nich známo. V roce 1948 byl zvolen do funkce prezidenta Klement Gottwalda, komunistický režim měl vliv a funkce ve všech stupních státní správy. Důležitým milníkem byla noc z 20. na 21. 8. 1968, kdy došlo k vojenské invazi sovětských vojsk (pěti armád Varšavské dohody) a území Československa, poté následovala okupace trvající dvě desetiletí. Od 1. 1. 1969 se Československá socialistická republika přeměnila na federace dvou suverénních států Česká socialistická republika a Slovenská socialistická republika s názvem Československá federativní republika. „Konec komunistického režimu je spjat s Gorbačovovým ústupem ze středoevropských pozic,“¹²⁰ bez sovětské podpory padla vláda Československa a ke dni 31. 1. 1992 došlo k zániku Československé federativní republiky a dne 1. 1. 1993 vznikly samostatné státy Česká republika a Slovenská republika.

Pro nás důležité bezpečnostní orgány vznikly 17. 4. 1945 dokumentem Budování národní bezpečnosti, byl vytvořen jednotný policejní sbor nazýván Sbor národní bezpečnosti v Čechách a na Slovensku Zbor národnej bezpečnosti. Po obnovení československého státu oficiálně mizí názvy četník a policista. Po Vítězném Únoru v roce 1948 byli odvoláni ministrem vnitra národně – socialističtí velitelé Sboru národní bezpečnosti a pokračovali odstraňováním ostatních nežádoucích živlů ze Sboru národní bezpečnosti (pokud se nestali skalními komunisty). V březnu 1948 byla dokončena tzv. očista řad Sboru národní bezpečnosti a členové, kterým byla vyslovena nedůvěra, byli v září 1948 propuštěni (cca. 3500 osob). Další období, které mělo vliv na bezpečnostní složky, byl rok 1968, kdy docházelo k odstraňování špiček z vedení ministerstva vnitra a příslušníků z řad Státní národní bezpečnosti. Tyto čistky měly vliv na stabilitu a relativní klid na období dalších dvaceti let. Poslední změnou byl leden 1993, kdy došlo k osamostatnění České republiky a vzniku nových bezpečnostních orgánů.

¹²⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 15. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

5.1 Ministerstvo vnitra

Od roku 1945 až do 23. 5. 1950 spadaly bezpečnostní orgány do resortu ministerstva vnitra, pojem slovenský poverienctvo vnútra. Vládním nařízením č. 48 z května 1950 bylo zřízeno Ministerstvo národní bezpečnosti, do jehož pravomocí přešly veškeré ozbrojené složky ministerstva vnitra (Státní národní bezpečnost, vznikající vojska pohraniční stráž a vnitřní stráž), toto ministerstvo fungovalo do října roku 1953, kdy došlo ke sloučení ministerstva národní obrany a ministerstva vnitra, poté jen ministerstvo vnitra, které fungovalo od září 1953 do 31. prosince 1968. V roce 1960 došlo ke zrušení poverienectva vnútra na Slovensku.

„Veškeré ozbrojené součásti byly u ministerstva vnitra do roku 1965 a od roku 1966 byla vojska ministerstva vnitra převedena k armádě. V resortu ministerstva vnitra zůstala nadále státní národní bezpečnost a hasičský sbor“¹²¹

Další změny nastaly vyhlášením federace v roce 1969, kdy vznikají tři ministerstva vnitra a to:

- Ministerstvo vnitra Československé socialistické republiky – federální ministerstvo vnitra
- Ministerstvo České socialistické republiky
- Ministerstvo Slovenské socialistické republiky

V roce 1988 došlo k další změně, kdy vzniklo ministerstvo vnitra a životního prostředí České socialistické republiky a ministerstvo vnútra a životného prostredia Slovenské socialistické republiky. A poslední změnou byl rok 1993, jehož podobu s názvem ministerstvo vnitra známe dodnes.

5.2 Sbor národní bezpečnosti

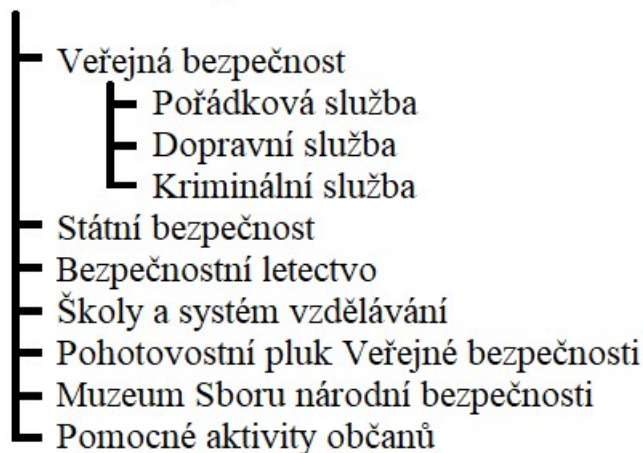
Byl vytvořen jako výkonný orgán správy národní bezpečnosti z vybraných příslušníků partyzánských a revolučních jednotek, osob, které se vrátily z internačních a koncentračních táborů a z osob, které byly součástí dosavadních bezpečnostních sborů (četnictva, státní policie a obecní výkonné policie).

Struktura Sboru národní bezpečnosti

„V čele hlavního velitelství Sboru národní bezpečnosti stál důstojník Sboru národní bezpečnosti.

¹²¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 29. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

Sbor národní bezpečnosti

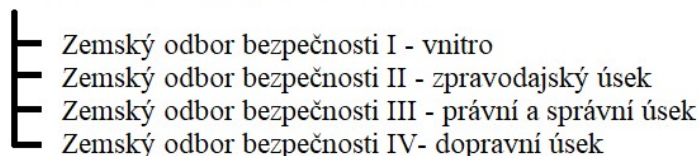

5.2.1 Organizace Sboru národní bezpečnosti od roku 1945 do roku 1949

Do roku 1947 byla využívána právní úprava bezpečnostních složek a to zejména zákon č. 299/1922 Sb. z. a n., o četnictvu a novelou zákona č.28/1928 Sb. z. a n. Poté byl vydán zákon č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti.

Obrázek 36 - Organizace zemských národních výborů státní národní bezpečnosti rok 1945 - 1974.¹²³

Zemské národní výbory v Praze a Brně

Nejdůležitějším zemským odborem, byl zemský odbor bezpečnosti I –vnitro, které řídilo záležitosti sboru národní bezpečnosti, státní bezpečnosti a kriminální službu.

Dalším výborem byl Okresní národní výbor, kde vznikaly Okresní velitelství Sboru národní bezpečnosti, u Místních národních výborů a Zvláštních úřadů národní bezpečnosti (předtím státní policejní úřady) byly zřizovány místní velitelství Sboru národní bezpečnosti. V některých obcích bylo podle potřeby zřizováno velitelství stanic Sboru národní bezpečnosti.

Kromě těchto útvarů v roce 1946 vznikaly:

- „pasové kontrolní stanice,
- silniční kontrolní stanice,

¹²² MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹²³ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- eskortní stanice,
- pohotovostní stanice,
- pohraniční stanice Sboru národní bezpečnosti,
- kontrolní oddíly Sboru národní bezpečnosti.¹²⁴

Úkoly Sboru národní bezpečnosti

- „vykonávání bezpečnostní a pořádkové služby,
- střežení státních hranic,
- boj proti zločinnosti,
- zajištění bezpečnosti ústavních činitelů,
- šetření o trestných činech soudních (provádění úkonů přípravného řízení dle trestního řádu),
- vykonávání služby k zajištění Československé republiky před útoky na její svrchovanost, samostatnost, celistvost a demokraticko-republikánskou státní formou, bezpečnost a obranu.“¹²⁵

Užití zbraně příslušníky Sboru národní bezpečnosti

V letech 1945-1949 se vycházelo ze zákona č. 299/1922 Sb. z. a n., o četnictvu a novelou zákona č.28/1928 Sb. z. a n., kde byly stanoveny podmínky tohoto užití.

5.2.2 Organizace Sboru národní bezpečnosti od roku 1949 do roku 1965

Pořádková služba

„V tomto období byl vydán zákon č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti, který Sbor národní bezpečnosti charakterizuje jako výkonný orgán ministerstva vnitra, Krajských a Okresních národních výborů. V návaznosti vzniku 13 krajů zanikly Zemské národní výbory a pro zajišťování úkolů národní bezpečnosti vznikla Krajská velitelství národní bezpečnosti.“¹²⁶

„V letech 1950 až 1951 došlo k reorganizaci bezpečnostního aparátu a v rámci Sboru národní bezpečnosti vzniká nová složka Veřejné bezpečnosti zahrnující dosavadní uniformovanou službu a kriminální úřadovny. Zároveň byly zrušeny dosavadní stanice sboru národní bezpečnosti. Byly vytvořeny systémy okrskových

¹²⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 41. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹²⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 40. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹²⁶MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 44. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

zmocněnců a hlídkové služby. Došlo k tvorbě nových služebních předpisů, upravující postavení a činnost pořádkové služby.¹²⁷

„Okrskový zmocněnec působil v okrscích, nebyl orgánem činným trestním řízení a nezpracovával trestní oznámení.“¹²⁸

Jeho úkolem bylo:

- „předcházet trestné činnosti, zamezovat jejímu páčání a odhalovat trestné činy,
- pátrat po pachatelích trestných činů a mít přehled o recidivistech,
- chránit veřejný pořádek a dozírat na plnění obecně platných předpisů, které k zajištění veřejného pořádku vydaly orgány státní moci a správy,
- dohled nad dodržováním pravidel silničního provozu,
- podílet se na dohledu v oblasti hlášení a evidence obyvatel a povolovacího systému
- organizovat, školit a využívat k výkonu služby členy pomocné stráže Veřejné bezpečnosti.“¹²⁹

„S okrskovými zmocněnci spolupracovala pohraniční oddělení Veřejné bezpečnosti. Plnila tyto úkoly:

- dohled na dodržování demarkace státních hranic,
- kontrola a odbavování osob na hraničních přechodech a kontrola železnice,
- provádění předběžných výslechů podezřelých osob ze spáchání trestného činu v pohraničí,
- provádění vyšetřování těchto trestných činů,
- hlídková činnost na státní hranici a odhalování ilegálních přechodů a pašování,
- dozor nad veřejným pořádkem v pohraničním území.“¹³⁰

„V roce 1964 došlo k další změně reorganizace dosavadní organizační struktury pořádkové služby. Významnou změnou byl vznik obvodních oddělení Veřejné bezpečnosti (tři typy – I. typ se stavem na 30 příslušníků, II. typ se stavem od 16 do 30 příslušníků a III. typ do 15 příslušníků), které byly základním výkonným článkem veřejné bezpečnosti, jejich úkolem bylo:

- zabezpečovat veřejný pořádek a dodržovat pravidla socialistického soužití,

¹²⁷MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 58. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹²⁸MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 58. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹²⁹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 58. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³⁰MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 59. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- zajišťovat ochranu majetku v socialistickém vlastnictví,
- zajišťovat ochranu v soukromé vlastnictví, život a zdraví občanů,
- zajišťovat bezpečnost a plynulost silničního provozu,
- zajišťovat a objasňovat veškeré přestupky a některé trestné činy,
- organizovat práci pomocných stráží veřejné bezpečnosti v úzké součinnosti s národními výbory a společenskými organizacemi.¹³¹

Dopravní služba

„Do roku 1953 byla oblast dopravy vykonávána pouze okrajově a byla zahrnuta v oblasti veřejného pořádku, byla v působnosti IV. sekce tzv. dopravní u zemských orgánů bezpečnosti a zemských národních výborů. V roce 1952 byl vytvořen 4. odbor u hlídkové služby Veřejné bezpečnosti, který se dělil na 3 referáty a oddělení silničního provozu, řidičské průkazy a řízení výchovy občana a řidičů. U některých orgánů Veřejné bezpečnosti působily dopravní oddíly. V roce 1953 dochází k vytvoření dopravního inspektorátu Veřejné bezpečnosti. Tyto inspektoráty byly zřizovány v sídlech okresních a krajských národních výborů. Hlavní dopravní inspektorát s působností po celém Československu měl sídlo v Praze.“¹³²

„K dalším změnám dochází v roce 1964, kdy byly vydány důležité interní předpisy. Vznikly odbory Hlavní správy Veřejné bezpečnosti, oddělení dopravní služby Sboru veřejné bezpečnosti, skupiny dopravní služby orgánů Veřejné bezpečnosti a skupiny u obvodních oddělení Veřejné bezpečnosti. Tyto orgány působily až do roku 1989.“¹³³

Úkoly dopravní služby

- „řízení silničního provozu,
- dozor na provádění výcviku a školení řidičů, jejich výchova k uvědomělé disciplíně, socialistickému poměru ke společnosti a hospodářským hodnotám, rozhodování o odborné způsobilosti učitelů pro výcvik řidičů a vydávání příslušných průkazů,
- výchova ostatních uživatelů silnic k dopravní disciplíně a v tomto směru též spolupůsobení při výchově školní mládeže,
- vyšetřování dopravních nehod,
- dozor na to, aby konstrukce a stav vozidel neohrožovaly bezpečnost a plynulost provozu na silnicích, zejména schvalování technické způsobilosti vozidel k provozu, provádění prohlídek, odnímání způsobilosti k provozu a vydávání příslušných průkazů,

¹³¹MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 59. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 62. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³³MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 65. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- vedení evidencí řidičů a motorových vozidel, výcvikových zařízení a jejich učitelů,
- napomáhání národnímu výboru při plnění jejich dopravních úkolů,
- spolupráce se Státní pojišťovnou při provádění pojištění,
- rozhodování o odborné způsobilosti učitelů pro výcvik řidičů trolejbusů a městských kolejových vozidel a dohled na provádění tohoto výcviku.¹³⁴

Kriminální služba

„Tvořila neuniformovanou složku Sboru národní bezpečnosti. Na základě výnosu ministra vnitra č. 37.00-12/7-45/V/5 o organizaci kriminální služby, byla služba řazena mezi zvláštní úkoly národní bezpečnosti, které provádějí Okresní a Zemské národní výbory a ministerstvo vnitra. Kriminální služba se věnovala boji se zločinností, šetření o trestných činech soudních, kromě trestných činů bezpečnostně státních. Kriminální ústředna vykonávala úkoly pro ministerstvo vnitra, zemské a oblastní kriminální úřadovny úkoly pro Zemské národní výbory a Okresní kriminální úřadovny a orgány Sboru národní bezpečnosti úkoly pro Okresní národní výbory.“¹³⁵

Kriminální ústředna a její úkoly

- „Oddělení O (organizační) – vyřizovalo právní věci a vedlo spisy všeobecné, tajné a důvěrné povahy.
- Oddělení S (studijní) – vedlo sbírku učebních pomůcek, odbornou knihovnu a udržovalo styky s vědeckými institucemi.
- Oddělení M (mezinárodní) – řídilo mezinárodní styky ve věcech kriminální služby.
- Oddělení I (identifikační) – vedlo a zajišťovalo daktyloskopickou, grafologickou a portrétní identifikací věci, vedlo příslušné sbírky a zpracovávalo posudky.
- Oddělení T (technické) – provádělo kriminálně technická zkoumání pomocí mechanoskopie, fotografie, makrografie, mikrografie, optická zkoumání a zjišťovalo chod chemické laboratoře. Taktéž vedlo sbírky předmětů se stopami nástrojů, sbírky lupičských nástrojů, zbraní a střeliva a vydávalo odborné posudky.
- Oddělení U (ústředny výkonné kriminální služby) – např. Ústředna proti zneužívání omamných prostředků, Ústředna pro boj proti padělání platidel a uměleckých děl rovněž vyšetřovaly kriminální případy.
- Oddělení H (stíhání černého obchodu)
- Oddělení P (pátrací) - vedlo pátrací kartotéku, řídilo věci pátrací služby.

¹³⁴ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 63. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³⁵ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 68. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- Oddělení E (evidenční) – zahrnovalo pododdělení E1, které vedlo evidenci trestných činů, zločinců, vězňených osob, zvláštních znamení, přezdivek, ztracených a odcizených věcí, pohřešovaných osob, neznámých mrtvol a všeobecnou kartotéku osob. Pododdělení E2 vedlo evidenci cikánů.
- Oddělení B - provádělo kriminálně biologická šetření.¹³⁶

„Zemské kriminální úřadovny měly v referátu personální věci zaměstnanců kriminální služby a ve vymezeném rozsahu věci hospodářské.“¹³⁷

„Oblastní kriminální úřadovny zajišťovaly jednotné velení a řízení kriminální služby a výkon služby pro oblastní, okresní a místní obvod. Okresní kriminální úřadovny a orgány Sboru národní bezpečnosti prováděly vyšetřování trestných činů s menší závažností, prováděly neodkladné úkony a podávaly neprodleně zprávy místně příslušné kriminální úřadovně.“¹³⁸

V roce 1952 byla kriminální služba zařazena v rámci „I. odboru kriminální služby Hlavní správy Veřejné bezpečnosti s odděleními boje proti banditismu a násilným trestným činům, boje proti hospodářským trestným činům, boje se všemi obecnými kriminálními trestnými činy, boje se zločinností mládeže a oddělení operativní a vyšetřovací. II. sektoru kriminální služby na Velitelství Veřejné Bezpečnosti a to oddělení vyšetřovací, venkovního porovnání, evidenční, daktyloskopické, technické, studijní, řízení služby a operativní. II. oddělení kriminální služby Národní bezpečnosti s odděleními boje proti násilným trestným činům, hospodářských trestných činů, zločinnosti mládeže, operativní a vyšetřovací.“¹³⁹

„Rok 1953 provázela kriminální službu další změna, oblastní a okresní úřadovny byly začleněny do nově organizovaných útvarů Veřejné bezpečnosti. Kriminální ústředna v Praze a v Bratislavě zanikla a vrcholným orgánem se stal 4. Sektor velitelství Veřejné bezpečnosti v Praze. Na krajských velitelstvích Veřejné bezpečnosti vykonávalo kriminální službu 4. oddělení a na okresních velitelstvích Veřejné bezpečnosti 2. oddělení.“¹⁴⁰

Na toto období navazuje další reorganizace z roku 1956, kdy kriminální služba byla na úrovni Hlavní správy Veřejné bezpečnosti dělena:

- „Odbor boje proti kriminálním trestným činům – 3 oddělení a oddělení kynologie.

¹³⁶ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 69. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³⁷ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 69. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³⁸ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 70. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹³⁹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 70 a 71. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁴⁰ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 71. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- Odboj boje proti rozkrádání a spekulace – 4 oddělení.
- Odbor operativně pátrací – 3 oddělení.
- Odbor vyšetřovací – 2 oddělení.
- Odbor vědecko-technický – 6 oddělení.¹⁴¹

Prostředky využívané příslušníky Sboru národní bezpečnosti při zákroku

- „Napomenutí hlasem rozkazovacím,
- zatčení,
- přiložení svěřacích řetízků,
- pronásledování prchajícího honěním, popřípadě použitím služebního psa,
- vyzvání osob nahodile přítomných k pomoci.“¹⁴²

Užití zbraně příslušníky Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti stanovil užití zbraně takto.

- „V případě nutné obrany, aby odvrátil bezprávný útok vedený proti jeho osobě nebo mu bezprostředně hrozící, nebo útok na život jiné osoby,
- jestliže se nebezpečný zločinec, proti němuž zakročuje, na jeho vyzvání nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- nelze-li jinak překonat odpor směřující ke zmaření jeho služebního výkonu,
- aby zamezil útěku nebezpečného zločince, jehož nemůže jiným způsobem zadržeti,
- aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku,
- v celním pohraničním pásmu, jestliže osoba po opětovné výzvě se nezastaví, snaží se uniknout a nemůže být jiným způsobem zadržena,
- při výkonu služby letecké, aby přinutil k přistání letadlo, které neuposlechne nebo zřejmě nehodlá uposlechnout výzvy k přistání, dané podle platných předpisů,
- při výkonu bezpečnostní služby na hraničních vodách, aby přinutil k přistání plavidlo, které neuposlechne nebo zřejmě nehodlá uposlechnout výzvy k přistání, dané podle platných předpisů.“¹⁴³

¹⁴¹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 71. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁴² MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 124. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁴³ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 45. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

5.2.3 Organizace Sboru národní bezpečnosti od roku 1965 do roku 1974

Pořádková služba

„V roce 1965 došlo k vydání zákona č. 70/1965 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, který charakterizoval sbor jako orgán státního donucení, který v celé své činnosti zároveň uplatňuje prostředky společenského působení a prevence. Sbor národní bezpečnosti byl organizován podle krajů a okresů (okresy děleny na okrsky).“¹⁴⁴ Organizace sboru byla takřka nezměněna.

Úkoly pořádkové služby

- „Zajišťování ochrany socialistického společenského a státního zřízení, veřejného pořádku, bezpečnosti a důstojnosti osob, jakož i majetku,
- odhalovat a zneškodňovat činnost, zaměřenou proti státu a chránit občany před touto nepřátelskou činností,
- ochrana objektů zvláštní důležitosti a spolupracovat při obraně státu,
- dbát na bezpečnost a plynulost silničního provozu,
- odhalovat trestné činy, provinění a přestupky a zjišťovat jejich pachatele,
- konat vyšetřování a vyhledávání trestných činů podle trestního řádu,
- předcházet trestné a jiné protisociální činnosti a napomáhat k odstranění její příčiny a k upevnění socialistické zákonnosti a státní disciplíny.“¹⁴⁵

Kriminální služba

Dalším vývojem a organizačními změnami prošla služba v roce 1964 a to v následujícím uspořádání.

- „Hlavní velitelství Veřejné bezpečnosti – Odbory obecné a hospodářské kriminality.
- Hlavní správa Veřejné bezpečnosti – I. odbor se 4 odděleními a oddělením kynologie a výcvikových středisek. II. odbor se 4 odděleními a zvláštní odbor se 2 odděleními.
- Správa Veřejné bezpečnosti – Odbor boje proti kriminálním trestným činům se 3 odděleními. Odbor boje proti rozkrádání a spekulaci, které mělo 2 oddělení a zvláštní odbor s 2 skupinami.
- Krajské správy Veřejné bezpečnosti – I. odbor s 3 odděleními, II. odbor s 2 odděleními a VIII. odbor ustanovení a sledování.
- Okresní oddělení Veřejné bezpečnosti – 1. skupina (obecná kriminalita) a 2. skupina (hospodářská kriminalita)“¹⁴⁶

¹⁴⁴MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 46. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁴⁵MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 46. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

Obrázek 38 - Příslušník Veřejné bezpečnosti řídí 21. srpna dopravu na Můstku v centru Prahy. Přes Václavské náměstí se právě vracejí tanky od dobyté budovy Československého rozhlasu.¹⁵⁰

Obrázek 39 - Pohotovostní jednotka Praha u vozidla ROBUR 60. léta.¹⁵¹

5.2.4 Organizace Sboru národní bezpečnosti od roku 1974 do roku 1992

Poslední zákonem upravující postavení a činnost Sboru národní bezpečnosti byl zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti. Změnu v organizaci sboru pocítujeme až v roce 1979, kdy obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti dělíme nově na „III. typu v počtu 12 až 20 příslušníků, II. typu v počtu 21 až 40 příslušníků a I. typu v počtu 41 až 70 příslušníků a pokud byla dle situace potřeba, vznikala vysunutá pracoviště. Na základě interních předpisů, došlo k úpravě úkolů a to:

- ochrana socialistického společenského a státního zřízení,
- boj s obecnou a hospodářskou kriminalitou,

¹⁵⁰ Příslušník Veřejné bezpečnosti řídí 21. srpna dopravu na Můstku v centru Prahy. Přes Václavské náměstí se právě vracejí tanky od dobyté budovy Československého rozhlasu [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <https://1gr.cz/fotky/idnes/13/083/org/JB4d54c8_034.jpg>

¹⁵¹ Pohotovostní jednotka Praha u vozidla ROBUR 60. léta [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5].

Dostupné z WWW:

<<http://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=337609&docname=pj.jpg>>

- ochrana veřejného pořádku
- zajišťování veřejného pořádku,
- zajišťování bezpečnosti a plynulosti silničního provozu,
- správní služba,
- ochranný dohled,
- vyhledávání trestných činů a objasňování přečinů,
- odhalování, objasňování a rozhodování o přestupcích.¹⁵²

V tomto období dochází také k redislokaci zemských úřadů veřejné bezpečnosti (některá obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti zrušena a rozšířeno území zemských úřadů) a následnou reredislokaci po roce 1983, kdy dochází k obnovení dřívějších dislokací obvodních oddělení veřejné bezpečnosti a jejich stabilizaci.

Obrázek 40 - Pohotovostní jednotka Praha rok 1976.¹⁵³

Obrázek 41 - Odstřelovač Útvaru zvláštního určení při akci v roce 1984.¹⁵⁴

¹⁵²MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 61. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁵³ Pohotovostní jednotka Praha rok 1976 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-jednotky.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>>

¹⁵⁴ Odstřelovač Útvaru zvláštního určení při akci v roce 1984[online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: < <http://www.tisen.tv/2014/12/pribeh-odstrelovace-urny/>>

Obrázek 42 - Listopad 1985, Veřejná bezpečnost asistuje při otevírání trasy B pražského metra.¹⁵⁵

5.2.5 Státní bezpečnost

„Vznikla v červnu 1945 jako jedna z neuniformovaných složek Sboru národní bezpečnosti. Po roce 1948 byla jedním z hlavních nástrojů komunistického teroru. Zanikla rozkazem ministra vnitra dne 15. 2. 1990 a některé její úlohy převzal nově vzniklý Úřad pro ochranu ústavy a demokracie FMV. Byla školená a cvičena pro stíhání trestných činů proti státu.

Práva a povinnosti stanovil zákon č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti, který zároveň předpokládal její budoucí sloučení s kriminálními složkami. K prosinci 1947 k ní byly přičleněny zpravodajské složky a novelizovaný zákon o národní bezpečnosti 286/1948 Sb. ještě rozšířil její pravomoci.“¹⁵⁶

¹⁵⁵Veřejná bezpečnost asistuje při otevírání trasy B pražského metra [online],23.8.2017 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/dd/N%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_Republiky%2C_otev%C3%ADr%C3%A1n%C3%AD_metra%2C_VB.jpg/220px-N%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_Republiky%2C_otev%C3%ADr%C3%A1n%C3%AD_metra%2C_VB.jpg>

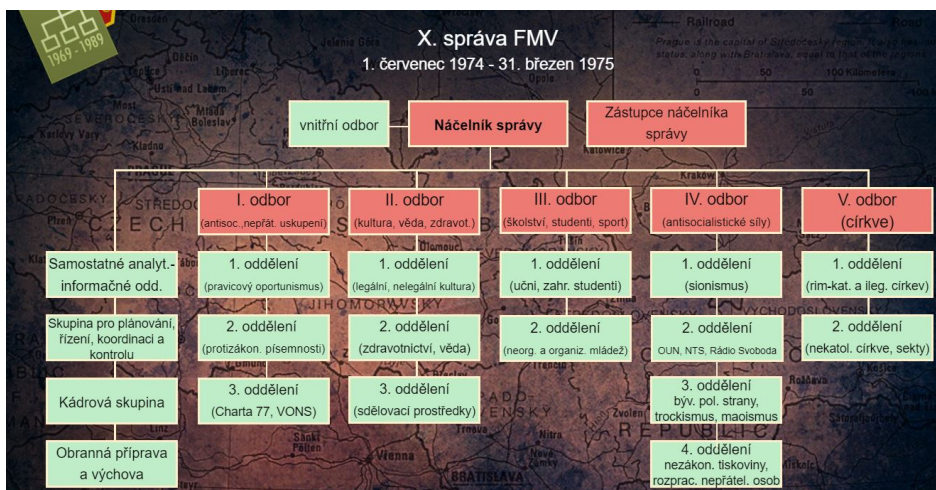
¹⁵⁶ Státní bezpečnost [online], 15. 3. 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Státní_bezpečnost>

Struktura Státní bezpečnosti a pro nás důležitá X. správa Federálního ministerstva vnitra

Obrázek 43 - Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 7. 1974 do 31. 7. 1988.¹⁵⁷

- **Jmenný přehled** obsazení funkcí útvarů vyšetřování Státní bezpečnosti
- **I. správa FMV (SNB)** - Hlavní správa rozvědky
- **II. správa FMV (SNB)** - Hlavní správa kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli
 - **Rozkaz** ministra vnitra ČSSR číslo 9. ze dne 24. února 1975
- **III. správa FMV (SNB)** - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky
- **IV. správa FMV (SNB)** - Správa sledování
- **V. správa FMV (SNB)** - Správa ochrany stranických a ústavních činitelů
- **VI. správa FMV (SNB)** - Správa (výkonné) zpravodajské techniky
 - **VI. správa FMV (SNB)** do 30.9.1977
 - **VI. správa FMV (SNB)** od 30.9.1977 do 31.7.1988
- **X. správa FMV (SNB)** - Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli
 - **Rozkaz** ministra vnitra ČSSR číslo 10 ze dne 24. února 1975
 - **Příslušníci X. správy FMV (SNB)** (formát XLS, velikost 300 kB)
- **XI. správa FMV (SNB)** - Správa kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky
 - **Rozkaz** ministra vnitra ČSSR číslo 11 ze dne 26. února 1975
- **XII. správa FMV (SNB)** - Správa kontrarozvědky v Bratislavě
- **XIII. správa FMV (SNB)** - Oborové výpočetní a informační středisko Státní bezpečnosti (1980-1982) Zvláštní správa SNB 1988
- **XIV. FMV (SNB)** - Správa kontrarozvědky pro boj proti mimořádným a zvláštním formám trestné činnosti
- **Správa vyšetřování Státní bezpečnosti**
- Odbor vyšetřování Státní bezpečnosti ve vojenské kontrarozvědce (uváděn jen do roku 1979)
- **Správa pasů a víz**
- **Statisticko evidenční odbor**
- **IV. odbor FMV (SNB)** - Odbor zahraničního tisku

Obrázek 44 - Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1974 -1975.¹⁵⁸

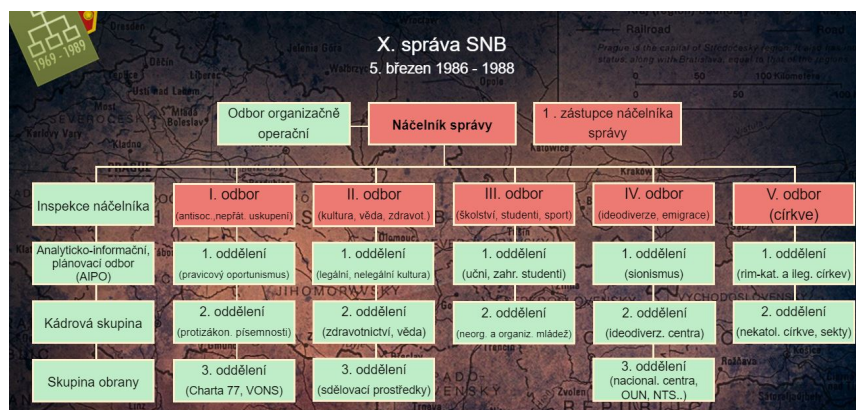
¹⁵⁷ Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 7. 1974 do 31. 7. 1988 [online], 9.7.2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/struktura-stb.aspx>>

¹⁵⁸ Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1974 -1975 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.comuniststatesecurity.eu/data/X_sprava_SNB.html>

Obrázek 45 - Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 8. 1988 do 15. 2. 1990.¹⁵⁹

- **I. správa SNB** - Hlavní správa rozvědky SNB
- **II. správa SNB** - Hlavní správa kontrarozvědky SNB
 - **Rozkaz** náčelníka II. správy SNB č. 18 ze dne 15.3.1989
- **III. správa SNB** - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky SNB
- **IV. správa SNB** - Správa sledování SNB
- **V. správa SNB** - Správa ochrany stranických a ústavních činitelů SNB
- **VI. správa SNB** - Správa zpravodajské techniky SNB
- **XII. správa SNB** - Správa kontrarozvědky SNB v Bratislavě
- **XIII. správa SNB** - Zvláštní správa SNB
- **Správa vyšetřování Státní bezpečnosti**
- **Správa pasů a víz**
- **Správa vývoje automatizace SNB**

Obrázek 46 - Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1986 -1988.¹⁶⁰

Obrázek 47 - Předání chyceného agenta STB K. K. zahraniční tajnou službou.¹⁶¹

¹⁵⁹ Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 8. 1988 do 15. 2. 1990 [online], 9.7.2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/struktura-stb.aspx>>

¹⁶⁰ Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1986 -1988 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.comuniststatesecurity.eu/data/X_sprava_SNB.html>

¹⁶¹ Předání chyceného agenta STB K. K. zahraniční tajnou službou [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:

<https://1gr.cz/fotky/lidovky/15/102/Inorg/HEP5e8ecb_70KarelKchervkloboukujeproputnagenty.jpg>

5.2.6 Bezpečnostní letectvo

„Letectvo Sboru národní bezpečnosti jako následovník Četnických leteckých hlídek, podléhalo Velitelství letectva Sboru národní bezpečnosti, které bylo podřízeno ministerstvu vnitra, od roku 1947 byl název změněn na Bezpečnostní letectvo (v roce 1951 vznik letecké jednotky s názvem Sokol na letišti v Praze – Ruzyni, byla podřízena veliteli Státní bezpečnosti). Hlavní velitelství sídlilo v Praze, jemu podřízená velitelství sídlila v Praze (Čechy – 5 leteckých hlídek), v Brně (Morava a Slezsko – 2 letecké hlídky) a v Bratislavě (Slovensko – 3 letecké hlídky). Bezpečnostní letectvo plnilo úkoly při zajišťování vzdušného prostoru státu, dozíralo nad civilním letectvím a provádělo činnosti při leteckých neštěstích a živelných pohromách, spolupracovalo při pátrání po pachatelích trestných činů. Zajímavostí bylo, že stroje Bezpečnostního letectva nebyly vedeny v civilním leteckém rejstříku kvůli utajení.“¹⁶²

„V roce 1953 došlo ke změně názvu útvaru na Letecký oddíl ministerstva vnitra, který prováděl tyto činnosti:

- rychlou přepravu operativních důstojníků,
- kurýrní službu,
- stíhání nebezpečných zločinců,
- průzkum míst trestných činů,
- průzkum prostoru státních hranic,
- průzkum ostatních objektů důležitých z hlediska zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku,
- záchrannou pomocnou leteckou službu při živelných pohromách,
- spolupráci s ostatními bezpečnostními orgány,
- leteckou přepravu stranických a vládních činitelů na domácích i zahraničních tratích.“¹⁶³

„V roce 1979 bylo Bezpečnostní letectvo přejmenováno na Leteckou správu Federativního ministerstva vnitra a v roce 1988 na Leteckou správu Sboru národní bezpečnosti. V tomto období přibyly útvaru další úkoly a to aktivní spolupráce s pohotovostními útvary rychlého nasazení.

Za svou éru disponoval útvary těmito stroji:

- zabavená stíhací letadla německé armády typu Messerschmitt,
- stíhací letadla používaná československými letci ve Velké Británii typ. Spitfire,

¹⁶² MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 84. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁶³ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 86. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

- stíhací letadla používaná Svazem sovětských socialistických republik typu. Lavočkin.

Tyto letadla byla vyzbrojena kulomety a kouřovými raketami.

- K výcviku byla využívána dvoumístná verze stíhacích letadel,

K letovému parku patřila také víceúčelová letadla, kurýrní letadla, dopravní letadla a jeden vrtulník. V průběhu času došlo k obnovování strojů (letadla přešla k armádě) a to především nákup nových helikoptér.¹⁶⁴

Obrázek 48 - Helikoptéra Mi-4 OK-BYL rok 1961.¹⁶⁵

Obrázek 49 - Helikoptéra Mi-2 B-2402 rok 1972.¹⁶⁶

¹⁶⁴ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 85. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁶⁵ Helikoptéra Mi-4 OK-BYL rok 1961 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.vrtulnik.cz/policie/helo4095.jpg>>

¹⁶⁶ Helikoptéra Mi-2 B-2402 rok 1972 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.vrtulnik.cz/policie/policie.htm>>

Obrázek 50 - Helikoptéra Mi- 8 B- 8021 rok 1976.¹⁶⁷

5.2.7 Školy a systém vzdělávání

60. léta

„Nástupní školy

Povinně určena pro nově přijaté příslušníky Sboru národní bezpečnosti. Škola trvala půl roku.

Sřední odborné školy ministerstva vnitra

Určena ke vzdělávání příslušníků Sboru národní bezpečnosti, kteří zastávali vysoké funkce, nebo s nimi bylo pro tyto funkce počítáno. Tyto školy se dělily na veřejno-bezpečnostní a státo-bezpečnostní. Výjimkou byla škola ve Slapech nad Vltavou, která se specializovala na vzdělávání sledovačů Státní bezpečnosti a kriminální služby Veřejné bezpečnosti. Škola měla více částí jeden měsíc přípravný kurz, poté dva roky ve škole zakončené maturitní zkouškou, ročníky byly stupňované. Vystudování prvního ročníku postačovalo k vykonávání nižších funkcí, dostudováním obou ročníků umožňovalo dobrý kariérní růst, jelikož se jednalo o nejvyšší vzdělání.¹⁶⁸

70. léta

Praporčické a důstojnické školy

Jednalo se o změnu názvu středních odborných škol ministerstva vnitra.

Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti

„Začala fungovat dne 1. 10. 1973, jednalo se o univerzitní školu a platila pro ni zákonná ustanovení pro vysoké školy s určitými výjimkami. Délka výuky byla 5 let, ale po absolvování školy nebyly studentům udělovány tituly (později udělován titul JUDr.). Dislokace byla Praha (fakulty Veřejné bezpečnosti, Státní bezpečnosti a Pohraniční

¹⁶⁷ Helikoptéra Mi- 8 B- 8021 rok 1976 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.vrtulnik.cz/policie/policie.htm>>

¹⁶⁸ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 87. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

stráž), Bratislava (Státní bezpečnost – fakulta vyšetřování) a v Holešově (Pohraniční stráž).“¹⁶⁹

5.2.8 Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky

„Po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR pro mimořádné situace byly ad hoc zřizované dočasné pohotovostní jednotky z různých součástí MV. Již dne 2. září 1968 byla Rozkazem ministra vnitra č.52/1968 zřízená pohotovostní jednotka Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha z řad příslušníků štábních útvarů a útvarů služeb ministerstva vnitra v počtu 100 osob. Jednotka byla určena k plnění bezpečnostních úkolů při ochraně veřejného pořádku, zajišťování bezpečnosti osob a ochrany majetku, atp. Tento útvar byl po deseti dnech rozkazem ministra vnitra č. 57/1968 zrušen. Rozkazem ministra vnitra č.3/1969 byla zřízena pohotovostní jednotka z příslušníků štábních útvarů, centrály ministerstva vnitra a správy pasů a víz, která by v krajním případě byla nasazena k zabezpečení klidu a pořádku. Ovšem až protirežimní demonstrace v roce 1969 přinutily komunistickou stranu zřídit zcela nový útvar Veřejné bezpečnosti. Ten zahájil svou činnost k 1. Září 1970 jako Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti České socialistické republiky (na Slovensku existoval obdobný Pohotovostní útvar Veřejné bezpečnosti Slovenské socialistické republiky). Pluk byl zrušen usnesením vlády ČSR č. 3 ze dne 10. ledna 1990.“¹⁷⁰

Obrázek 51 - Struktura pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR rok. 1989.¹⁷¹

¹⁶⁹ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 88. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

¹⁷⁰ Pohotovostní pluk VB ČSR [online], 16. 1. 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.minulost.cz/cs/pohotovostni-pluk-vb-csr>>

¹⁷¹ Struktura pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR rok. 1989 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.comuniststatesecurity.eu/data/ppvbcsr.html>>

Obrázek 52 - Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti ČSR na Národní třídě 17. 11. 1989.¹⁷²

Obrázek 53 - Sametová revoluce v Teplicích.¹⁷³

Aktivity občanů při Veřejné bezpečnosti

- „Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti.
- Pomocná služba dopravních inspektorátů Veřejné bezpečnosti.
- Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti na železnici.
- Jednotky Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti Českého svazu mládeže.
- Občanští dopravní inspektoři.
- Pomocníci Pohraniční stráže.“¹⁷⁴

¹⁷² Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti ČSR na Národní třídě 17. 11. 1989 [online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.minulost.cz/cs/pohotovostni-pluk-vb-csr>>

¹⁷³ Sametová revoluce v Teplicích [online], [cit. 2017 3-10]. Dostupné z WWW: <https://g.denik.cz/15/23/revoluce-samet-tp-1989-tep-dem-polnast_denik-630.jpg>

¹⁷⁴ MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 95 - 98. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

Obrázek 54 - Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti.¹⁷⁵

Obrázek 55 - • Pomocná služba dopravních inspektorátů Veřejné bezpečnosti.¹⁷⁶

Stejnokroj a výzbroj

„Příslušníci Veřejné bezpečnosti nosili uniformy v zelené (tzv. olivové“) barvě. V padesátých a šedesátých letech byly používány uniformy tmavě modré - tzv. švestky a pastelově modré. V 50. letech byly na omezenou dobu zavedeny nárameníky podle sovětského vzoru, včetně pojmenování některých hodností - např. hodnost staršina. V 80. letech bylo na nárameníky zavedeno označení Sboru národní bezpečnosti. Pohotovostní motorizovaná jednotka Praha byla na počátku 90. let, jako jediná v zemi, zkušebně vstrojena uniformami petrolejové barvy, které byly šité z materiálu původně určeného na slavnostní uniformy příslušníků Veřejné bezpečnosti.“¹⁷⁷

¹⁷⁵ Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti [online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW: <https://media.novinky.cz/769/447690-top_foto1-ju1gt.jpg?1408710606>

¹⁷⁶ Pomocná služba dopravních inspektorátů Veřejné bezpečnosti [online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW: <<http://forum24.cz/wpcontent/uploads/2016/11/1460977160319.jpg>>

¹⁷⁷ Veřejná bezpečnost [online], 23. 8. 2017 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Veřejná_bezpečnost>

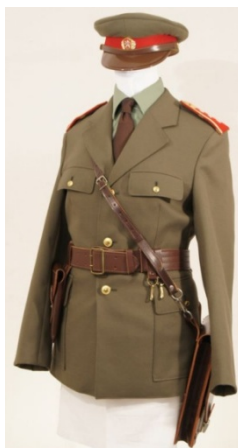
Obrázek 56 - Stejnokroj rok 1946 -1951.¹⁷⁸

Obrázek 57 - Stejnokroj 50. léta.¹⁷⁹

Obrázek 58 - Stejnokroj rok 1975.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Stejnokroj rok 1946 -1951 [online], 2013 [cit. 2017 3-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>>

¹⁷⁹ Stejnokroj 50. léta [online], 2013 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>>

¹⁸⁰ Stejnokroj rok 1975 [online], 2013 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>>

Obrázek 59 - Stejnokroj příslušníka Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti.¹⁸¹

„Stejně jako u všech ostatních bezpečnostních sborů byla prvotní výzbroj Sboru národní bezpečnosti nejednotná. Prvotně se užívala výzbroj různých odbojových a partyzánských organizací, trofejní zbraně, které byly zabaveny z německých zbrojních skladů a v dalším období zbraně dodávané spojeneckými mocnostmi. Běžnou výzbrojí se stávají modernizované ruční palné zbraně a samopaly. Pro běžnou službu byly využívány především pistole a mizí šavle. V 60. letech byly znovu zavedeny obušky, posléze i chemické prostředky (kasry). Při komplikovaných situacích byly používány kulometry. Na přelomu 60. a 70. let byly pro případ vzniku demonstrací vybaveny kasárnované jednotky dlouhými obuškami, ochrannými helmami, plastovými štíty, vodními děly a využívaly obrněné transportéry.“¹⁸²

Souhrn

Období let 1945 až 1991 je z hlediska bezpečnostních sborů bráno jako nejvíce stabilní. Na vývoj služeb, které plnily bezpečnostní úkoly, měla vliv zejména politická situace po II. světové válce, kdy do popředí vstoupila komunistická strana podporovaná komunistickým režimem v Rusku. Celé období bylo také ovlivňováno napjatou situací mezi Spojenými státy a Sovětským svazem (období tzv. Studené války). Tato situace ovlivňovala velkou měrou naše bezpečnostní složky především v pohraničních oblastech, kdy docházelo k útěku obyvatel, které nesouhlasili s vládnoucím režimem, ale také nedovolenému přechodu na naše území příslušníků cizích protistátních organizací, kteří měli za úkol zjišťovat informace o státní, vojenské a bezpečnostní infrastruktuře. Sbor národní bezpečnosti za 50 let své působnosti se svou stabilitou, organizovaností a vyspělostí se mohl rovnat bezpečnostním sborům ve světě. Některé zahraniční bezpečnostní složky (zejména z tzv. Východního bloku) navštěvovaly naše území a procházely školením a výcvikem. Další zajímavostí bylo zapojení obyvatelstva do činnosti Sboru národní bezpečnosti viz. **aktivity občanů při Veřejné bezpečnosti** nebo tzv. pomocníci Státní bezpečnosti. V těchto činnostech se projevila nátura

¹⁸¹ Stejnokroj příslušníka Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti [online], 2014 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW:<<https://www.pohotovostni-utvar-vb.cz/fotogalerie/historie-nasi-policie/>>

¹⁸² MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Str. 123. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

Českého a Slovenského národa (zvědavost, kontrola a v krajních mezích udavačství) nebo strach z potrestání a odplaty vůči rodině. Na základě činností cizích agentů na našem území a páchání trestných činů jak obecných tak protistátních, došlo k vývoji Zpravodajských služeb a pro nás důležitá Pohraniční stráž (kontrola státních hranic společně s armádou), Kriminální služba (sledování osob, vyšetřování obecných a hospodářských trestných činů atd.), Státní bezpečnost (vyšetřování trestných činů proti státnímu zřízení, sledování osob, nasazení agenta atd.). Samozřejmě došlo také k rozvoji pořádkové a dopravní služby. Velkou roli ve výzbroji a výstroji sehrála II. světová válka, kdy buď došlo k využívání těchto součástí, které byly vyvíjeny, modernizovány a používány za války nebo vyvíjeny Sovětským svazem pro boj se Spojenými státy.

6 Dějiny policie Československé republiky r. 1992 po současnost

„Na podzim roku 1990 dochází k organizačnímu oddělování federálních činností Sboru národní bezpečnosti od činností republikových. To se týkalo krajských okresních správ. Dosud nepřehledný systém byl v roce 1990 transformován z krajských a okresních správ Sboru národní bezpečnosti na správy Veřejné bezpečnosti jednotlivých krajů a okresní správy Veřejné bezpečnosti, kdy v těchto správách zůstaly pouze republikové složky. Federativní složky byly převedeny do působnosti federativního ministerstva vnitra s případnými pobočkami. Rozhodujícím rokem pro tvorbu nových bezpečnostních sborů byl rok 1991, kdy ve slovenské části resortu vznikl zákonným opatřením předsednictva Slovenské národní rady dne 1. 3. 1991 policejní sbor Slovenské republiky (teprve 20. 6. 1991 plnohodnotný zákon upravující činnost a postavení Policie Slovenské republiky). Dne 21. 6. 1991 schválila Česká národní rada první zákon o Policii České republiky. Samostatná Policie České republiky vznikla 15. 7. 1991 z dosavadních českých složek Sboru národní bezpečnosti.“¹⁸³

6.1 Policie České republiky

Současné úkoly a činnosti Policie České republiky jsem rozebral v první kapitole své bakalářské práce. V průběhu tohoto období se služby a jejich působnost prakticky neměnila (kromě názvů), některé orgány byly zrušeny a nahradily je jiné nebo jejich činnost již nebyla potřeba a zanikly zcela (Pohraniční policie, Železniční policie).

6.1.1 *Struktura Policie České republiky současnost*

Policejní prezidium České republiky

- Policejní prezident
 - První náměstek policejního prezidenta
 - Ředitelství služby pořádkové policie
 - Odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby
 - Odbor služební kynologie a hipologie
 - Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku
 - Ředitelství služby dopravní policie
 - Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
 - Operační odbor
 - Náměstek policejního prezidenta pro Službu kriminální policie a vyšetřování
 - Kancelář NPP pro SKPV
 - Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
 - Náměstek policejního prezidenta pro ekonomiku
 - Finanční odbor

¹⁸³ ŠTEINBACH Miroslav. *Čtvrtstoletí Policie České republiky*. Str. 8. Vydání: první., Policejní prezidium České republiky, Praha 2016. Bez ISBN.

- Odbor správy majetku
- Odbor veřejných zakázek
- Správa logistického zabezpečení
- Ředitel pro podporu výkonu služby
 - Kancelář projektů a evropských fondů
 - Odbor informatiky a provozu informačních technologií
 - Oddělení koncepce a strategické koordinace
- Kancelář policejního prezidenta
 - Odbor tisku a prevence
 - Odbor mezinárodní policejní spolupráce
 - Oddělení krizového řízení
 - Bezpečnostní oddělení
 - Archiv Policie České republiky
 - Analyticko-legislativní odbor
 - Oddělení správy a kontroly osobních údajů
 - Hudba Hradní stráže a Policie ČR
- Odbor vnitřní kontroly
- Odbor personální

Útvary s působností na celém území ČR

- Kriminalistický ústav Praha
- Letecká služba
- Národní protidrogová centrála SKPV
- Pyrotechnická služba
- Ředitelství služby cizinecké policie
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV
- Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy
- Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV
- Útvar pro ochranu prezidenta ČR
- Ochranná služba Policie ČR
- Útvar rychlého nasazení
- Útvar speciálních činností SKPV
- Útvar zvláštních činností SKPV

Útvary s územně vymezenou působností:

Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy

Celoměstské útvary:

Obvodní ředitelství Policie ČR Praha I-IV.

Místní oddělení Policie ČR

Oddělení hlídkové služby

Dopravní inspektorát

Služba kriminální policie a vyšetřování

Oddělení pro zbraně a bezpečnostní materiál

Oddělení tisku a prevence

Odbor cizinecké policie

Odbor pořádkové policie

Odbor služby dopravní policie

Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
Speciální pořádková jednotka
Pohotovostní motorizovaná jednotka
Zásahová jednotka
Integrované operační středisko
Oddělení Metro
Oddělení služební kynologie
Oddělení služební hipologie
Pohotovostní a eskortní oddělení
Poříční oddělení
Služba kriminální policie a vyšetřování
Školní policejní středisko

Krajské ředitelství policie Středočeského kraje

Krajské útvary:

Územní odbory

Obvodní oddělení policie ČR

Dopravní inspektorát

Služba kriminální policie a vyšetřování

Oddělení pro zbraně a bezpečnostní materiál

Oddělení tisku a prevence

Odbor cizinecké policie

Odbor pořádkové policie

Odbor služby dopravní policie

Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál

Oddělení služební kynologie

Zásahová jednotka

Integrované operační středisko

Služba kriminální policie a vyšetřování

Školní policejní středisko

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje

Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje

Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje

Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje

Krajské ředitelství policie Libereckého kraje

Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje

Krajské ředitelství policie Pardubického kraje

Krajské ředitelství policie kraje Vysočina

Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje

Krajské ředitelství policie Zlínského kraje

Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje

Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje

6.1.2 Donucovacími prostředky dle § 52

- „hmaty, chvaty, údery a kopy,
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- obušek a jiný úderný prostředek,

- vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,
- vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle
- zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- vytlačování vozidlem,
- vytlačování štítem,
- vytlačování koněm,
- služební pes,
- vodní stříkač,
- zásahová výbuška,
- úder střelnou zbraní,
- hrozba namířenou střelnou zbraní,
- varovný výstřel,
- pouta,
- prostředek k zamezení prostorové orientace.¹⁸⁴

6.1.3 Použití zbraně dle § 56

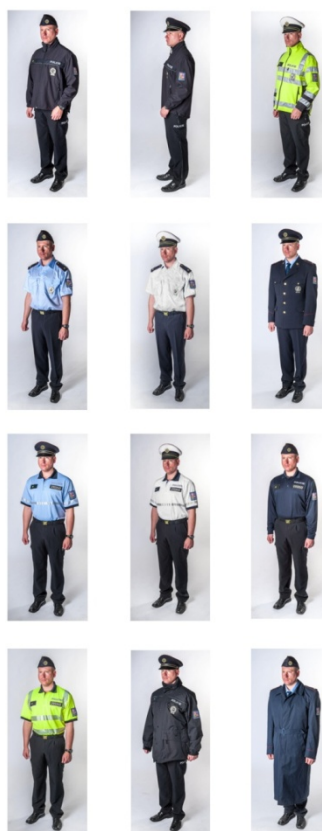
- „v nutné obraně nebo v krajní nouzi,
- jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,
- jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
- ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.“¹⁸⁵

¹⁸⁴ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

¹⁸⁵ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.

Stejnokroj a výzbroj

Obrázek 60 - Stejnokroje Policie ČR od roku 2015.¹⁸⁶

Obrázek 61 - Protiúderový komplet příslušníka Policie ČR (SPJ, KPJ).¹⁸⁷

Výzbroj příslušníků Policie České republiky se skládá z Pistole CZ 75 D compact (většina útvarů PČR). Pistole GLOCK – ve variantách 17, 26, 19 (Útvar

¹⁸⁶ Stejnokroje Policie ČR od roku 2015 [online], 2018[cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/policie-navenek-uniformy-uniformy.aspx>>

¹⁸⁷ Protiúderový komplet příslušníka Policie ČR (SPJ, KPJ) [online], [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW:<<http://media.novinky.cz/683/76836-article-omlyl.jpg>>

rychlého nasazení, Instruktoři PČR, Služba kriminální policie a vyšetřování, Ředitelství služby cizinecké policie). Pistole WALTHER P 99 (Útvar rychlého nasazení). Revolver MANURHIN MR 88 (Útvar rychlého nasazení). Samopal HECKLER & KOCH MP5 – ve variantách A5, SD6, K4 (použit u většiny útvarů PČR). Samopal HECKLER & KOCH MP7 (ÚRN, ZJ, prvosledové hlídky PČR, Ochranná služba PČR, Útvar pro ochranu prezidenta České republiky). Samopal FN P90 (ÚRN). Útočná puška samopal vz. 58 (ve zvláštních případech Útvar rychlého nasazení, ostatní útvary nácvik s cvičnou municí, Čestná jednotka PČR při slavnostních a smutečních ceremoniálech). Útočná puška HECKLER & KOCH G36 K (Útvar rychlého nasazení, Zásahové jednotky, Pohotovostní motorizovaná jednotka Praha, Speciální pořádková jednotka Praha). Samopal STEYER AUG (Útvar rychlého nasazení, Ředitelství služby cizinecké policie). Brokovnice FABARM (Odbory cizinecké policie, Pohotovostně eskortní oddělení, Ředitelství služby cizinecké policie, Služba kriminální policie a vyšetřování). Brokovnice BENELLI M3T Super 90 (Útvar rychlého nasazení, Zásahové jednotky). Kulomet FN MINIMI (Útvar rychlého nasazení v zahraničních operacích). Odstřelovací puška DRAGUNOV SVD - 1 (Útvar rychlého nasazení). Odstřelovací puška SIG SAUER SSG 3000 (Útvar rychlého nasazení). Odstřelovací puška SAKO TRG 42 (Útvar rychlého nasazení, Zásahové jednotky, Ředitelství služby cizinecké policie). Odstřelovací puška ACCURACY INTERNATIONAL AW 50 F (Útvar rychlého nasazení). Odstřelovací puška ACCURACY INTERNATIONAL AW 97 (Útvar rychlého nasazení). Granátomet HECKLER & KOCH HK69 A1 (Útvar rychlého nasazení, Zásahové jednotky, Speciální pořádková jednotka).

Fotografie

Obrázek 62 - Protiteroristické cvičení Útvaru rychlého nasazení Policie ČR.¹⁸⁸

¹⁸⁸ Protiteroristické cvičení Útvaru rychlého nasazení Policie ČR[online], 4. 8. 2011 [2018 3-31]. Dostupné z WWW: <https://1.gr.cz/fotky/idnes/11/081/org/JB3cebd3_012.jpg>

Obrázek 63 - Dopravní služba Policie ČR.¹⁸⁹

Obrázek 64 – Letecká služba Policie ČR.¹⁹⁰

6.2 Policejní sbor Slovenské republiky

Stejně jako u Policie České republiky došlo k vytvoření nových služeb, které za dobu své působnosti změnilly název, nebo jejich úkoly přešly k jiné službě, a nebo byly zrušeny.

Zákonnou normou pro Policejní sbor Slovenské republiky je zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zbore, který v § 1 uvádí, že Policejní sbor je ozbrojený bezpečnostní sbor, který plní úlohy ve věcech vnitřního pořádku, bezpečnosti, boje proti zločinnosti včetně jejich organizovaných a mezinárodních forem a úlohy, které pro Policejní sbor vyplývají z mezinárodních závazků Slovenské republiky. Činnost Policejního sboru kontroluje Národní rada Slovenské republiky a vláda.

Policejny sbor se člení dle § 4 na službu kriminální policie, službu finanční policie, službu pořádkové policie, službu dopravní policie, službu železniční policie, službu ochrany objektů, službu hraniční a cizinecké policie, službu zvláštního určení, službu ochrany určených osob a inspekční službu; organizační součástí Policejního

¹⁸⁹ Dopravní služba Policie ČR [online], 5. 2. 2014 [2018 3-31]. Dostupné z WWW: <<http://img.ct24.cz/multimedia/videos/image/1811/medium/543232.jpg>>

¹⁹⁰ Letecká služba Policie ČR [online], 5. 3. 2011 [2018 3-31]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/krimi/226949-policii-spadl-vrtulnik-pojistka-nehodu-nekryje.html>>

sboru je také útvar kriminalisticko - expertýzních činností, který vykonává odbornou činnost a znaleckou činnost podle zvláštních předpisů.

6.2.1 Struktura Policejního sboru Slovenské republiky

„Organizační složky Prezídia Policejního sboru

- Kancelář prezidenta PZ
- Ústřední operační středisko
- Odbor akvizicí a inovací
- Odbor kontroly
- Úřad mezinárodní policejní spolupráce
- Útvar zvláštního určení
- Národní kriminální agentura
- Odbor řízení kriminálních analýz
- Odbor boje proti terorismu
- Úřad kriminální policie
- Kriminalistický a expertýzní ústav PZ
- Úřad zvláštních policejních činností
- Odbor specializovaných služeb
- Odbor ochranných služeb
- Úřad soukromých bezpečnostních služeb
- Úřad hraniční a cizinecké policie
- Odbor pořádkové policie
- Odbor dopravní policie
- Odbor železniční policie
- Odbor ochrany objektů
- Odbor dokladů a evidencí
- Odbor kynologie a hipologie
- Odbor výcviků
- Odbor správy informačních systémů policie
- Úřad pro ochranu ústavních činitelů a diplomatických misí MV SR

Krajské ředitelství Policejního sboru

- KR PZ v Bratislavě

Okresní ředitelství:

Odbor kriminální policie okresního ředitelství

Odbor pořádkové policie okresního ředitelství

Oddělení dokladů

Evidence vozidel

Okresní dopravní inspektorát

Obvodní oddělení

- KR PZ v Trnavě
- KR PZ v Nitře
- KR PZ v Trenčíně
- KR PZ v Bánské Bystrici
- KR PZ v Žilině

- KR PZ v Košicích
- KR PZ v Prešově¹⁹¹

6.2.2 Úkoly Policejního sboru Slovenské republiky

- „spolupůsobí při ochraně základních práv a svobod, nejvíce při ochraně života, zdraví, osobní svobody a bezpečnosti osob a při ochraně majetku,
- odhaluje trestné činy a zajišťuje jejich pachatele,
- spolupůsobí při odhalování daňových úniků, nezákonných finančních operací a legalizace z příjmů z trestné činnosti,
- vykonává vyšetřování trestných činů a zkrácené vyšetřování trestných činů,
- vede boj proti terorizmu a organizovanému zločinu,
- zajišťuje osobní bezpečnost prezidenta Slovenské republiky, předsedy Národní rady Slovenské republiky, předsedy vlády Slovenské republiky, předsedy Ústavního soudu Slovenské republiky, ministra vnitra Slovenské republiky a dalších osob určených zákonem nebo vládou,
- zajišťuje ochranu diplomatických misí a dalších objektů určených zákonem nebo vládou a spolupůsobí při fyzické ochraně jaderných zařízení,
- zabezpečuje ochranu státní hranice, pokud zvláštní předpis neustanovuje jinak,
- spolupůsobí při zabezpečování veřejného pořádku; pokud byl porušený, vytváří opatření na jeho obnovení,
- dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení,
- odhaluje přestupky a zajišťuje jejich pachatele, jak stanovuje zvláštní zákon, přestupky také objasňuje a projednává,
- vykonává pátrání po osobách a pátrání po věcech,
- poskytuje ochranu a pomoc ohroženému svědkovi a chráněnému svědkovi,
- vykonává kriminalisticko-expertýzní a znaleckou činnost,
- spolupůsobí při zabezpečování ochrany civilního letectva,
- plní úlohy státní správy a jiné úlohy, tak jak ustanovují zvláštní předpisy a nové zákony.“¹⁹²

6.2.3 Oprávnění Policejního sboru Slovenské republiky

- „§ 17 – Požadovat vysvětlení.
- § 17a – Požadovat informace.
- § 17b – Předvedení osoby na základě dožádání.
- § 18 – Požadovat prokázání totožnosti.
- § 19 – Zajistit osobu.
- § 20 – Použití služebního psa na pachové práce.
- § 20a – Snímání identifikačních znaků.
- § 21 – Zajistit věc
- § 22 – Odebrat zbraň.

¹⁹¹ Policačný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: <https://www.minv.sk/?PZ_SR>

¹⁹² Peťovský Marián, Odlerová Miriam, Škrinár Tomáš. *Zákon o Policačnom zbore*. Vydání první. Aleš Čenek,s.r.o., 2017, ISBN: 978-80-7380-682-8.

- § 23 – Zastavování a prohlídka dopravního prostředku.
- § 24 – Zajišťování bezpečnosti civilní letecké dopravy a jiné hromadné dopravy.
- § 25 – Zajišťování bezpečnosti určených osob.
- § 25a – Zakázat zpřístupňování, poskytování a zveřejňování osobních údajů určených osob.
- § 26 – Zabezpečování kontroly hranic Slovenské republiky.
- § 27 – Zakázat vstup na určené místo nebo přikázat setrvání na určeném místě.
- § 27a – Vykázat ze společného obydlí.
- § 28 – Uzavřít veřejně přístupné místo.
- § 29 – Otevřít byt.
- §29a – Oprávnění při odhalování daňových úniků, nezákonných finančních operací.
- § 30 – Používání výbušnin a výbušných předmětů.
- § 31 - Držení nebezpečných látek a zakázaných věcí.
- § 32 - Objasňování přestupků.¹⁹³

6.2.4 *Donucovací prostředky dle § 50*

- „Hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany,
- prostředky pro překonání odporu a odvrácení útoku,
- pouta,
- poutací opasek,
- poutací popruhy,
- služební pes,
- vytlačování motorovými vozidly a vytlačování koňmi,
- technické prostředky pro zabránění odjezdu dopravního prostředku,
- zastavovací pás a jiné prostředky pro násilné zastavení dopravního prostředku,
- speciální vodní stříkač,
- zásahová výbuška,
- úder střelnou zbraní,
- hrozba zbraní,
- varovný výstřel do vzduchu,
- použití speciálního střeliva,
- použití letadel,
- zbraň.“¹⁹⁴

6.2.5 *Použití zbraně dle § 61*

- „v nutné obraně a krajní nouzi,
- když se nebezpečný pachatel, proti kterému zakrojuje, se na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit úkryt,
- pokud nemůže jinak překonat odpor směřující ke zmaření jeho služebního zákroku,

¹⁹³ Peťovský Marián, Odlerová Miriam, Škrinár Tomáš. *Zákon o Policajnom zbore*. Vydání první. Aleš Čenek,s.r.o., 2017, ISBN: 978-80-7380-682-8.

¹⁹⁴ Peťovský Marián, Odlerová Miriam, Škrinár Tomáš. *Zákon o Policajnom zbore*. Vydání první. Aleš Čenek,s.r.o., 2017, ISBN: 978-80-7380-682-8.

- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, kterého nemůže jiným způsobem zadržet,
- pokud osoba, proti které se použila hrozba zbraní nebo varovný výstřel do vzduchu, neuposlechne výzvu policajta směřující k zajištění bezpečnosti jiné nebo jeho vlastní osoby,
- pokud nemůže jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a na opakovanou výzvu nebo znamení dané podle zvláštních předpisů nezastaví,
- aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo místo, kde je vstup zakázaný, po marné výzvě, aby upustil od útoku,
- aby zneškodnil zvíře ohrožující život nebo zdraví osob,
- aby v bezprostředním prostoru státní hranice přinutil zastavit dopravní prostředek, jehož řidič na opakovanou výzvu nebo znamení dané podle zvláštního předpisu nezastaví.¹⁹⁵

Stejnokroj a výbroj Policejního sboru Slovenské republiky

Obrázek 65 - Stejnokroj Policie SR.¹⁹⁶

Výbroj příslušníků Policejního sborů Slovenské republiky je obdobný jako u Policie České republiky.

¹⁹⁵ Pet'ovský Marián, Odlerová Miriam, Škrinár Tomáš. *Zákon o Policajnom zbore*. Vydání první. Aleš Čenek,s.r.o., 2017, ISBN: 978-80-7380-682-8.

¹⁹⁶ Stejnokroj Policie SR [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: < https://m.smedata.sk/api-media/media/image/sme/4/20/2096164/2096164_625x.jpeg?rev=>

Fotografie

Obrázek 66 - Ukázka vytažení z vozidla Útvarem zvláštního určení Policejní sboru SR.¹⁹⁷

Obrázek 67 - Vyšetřování dopravní nehody Dopravní službou Policejního sboru SR.¹⁹⁸

Obrázek 68 - Letecká služba Policejního sboru SR.¹⁹⁹

¹⁹⁷ Ukázka vytažení z vozidla Útvarem zvláštního určení Policejní sboru SR [online], 24. 6. 2013 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:<http://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/miskolci/fotografie/lynx_commando_den_velitela_utvaru/lynx.jpg>

¹⁹⁸ Vyšetřování dopravní nehody Dopravní službou Policejního sboru SR [online], 4. 1. 2017 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:< <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/415718-rok-2016-na-cestach-menej-nehodaj-obeti/>>

¹⁹⁹ Letecká služba Policejního sboru SR [online], 16. 12. 2016 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:< <https://www.jetphotos.com/photo/8448669>>

Souhrn

I přesto, že došlo k rozdělení a vzniku dvou samostatně stojících států (Česká republika a Slovenská republika). Je evidentní, že předlohou pro vznik bezpečnostních složek těchto států je společná historie. Pokud se podíváme do hloubky, lze najít shodné organizační členění služeb, jejich úkolů, povinností a oprávnění, které vychází už z dob první republiky (např. použití zbraně).

Závěr

Ke zpracování bakalářské práce jsem využil metodu komparace, při které jsem srovnával vývoj bezpečnostních služeb, které prováděly dnešní policejní činnosti a byly dislokované na území dnešního Českého a Slovenského státu od roku 1918 po současnost. Za těchto sto let prošly služby několika změnami a velkou měrou byly ovlivňovány politickým režimem, který v danou dobu řídil chod státu. Při vzniku první republiky došlo k vytvoření prvního bezpečnostního aparátu, úkoly byly rozděleny mezi četnictvo, státní a obecní policii. Každá z těchto složek měla podobné úkoly, působnost se rozdělovala na venkov, kde působilo a své úkoly plnilo četnictvo, velká města byla pod kontrolou státní policie a obce si zřizovala obecní policii. V tomto období dochází k prvnímu vytváření dopravních služeb, kriminálních služeb, leteckých hlídek a dalších orgánů, které vykonávaly bezpečnostní funkce.

Dalším obdobím byla doba protektorátu Čechy a Morava, kdy došlo k propojení Českého, Slovenského a Německého bezpečnostního aparátu. Bezpečnostní složky, které působily za dob první republiky, byly spojeny a jejich úkoly byly rozšířeny o činnosti v zájmu Německé říše, jednalo se o Protektorátní uniformovanou policii, která prováděla úkoly pořádkové a bezpečnostní služby a Protektorátní neuniformovanou policii, která prováděla činnosti dnešní kriminální služby. V této době došlo k odloučení Slovenského státu a jeho složky zůstaly až na nějaké výjimky nezměněny. České bezpečnostní orgány plnily své úkoly samostatně, ale na vedoucích pozicích působili němečtí důstojníci a tak byly české bezpečnostní složky pod stálou kontrolou.

Po válce se do popředí dostala komunistická politická strana, podporována Sovětským svazem. Bezpečnostní složky v této době vykonávaly činnosti služeb popsanych v kapitole a byly spojeny ve složku s názvem Sbor národní bezpečnosti. Tato složka zahrnovala jak uniformovanou tak neuniformovanou službu Veřejné bezpečnosti, která vykonávala činnosti nynější pořádkové, ochranné, letecké, dopravní, kriminální, cizinecké a dnes zrušené pohraniční služby.

Posledním obdobím je vznik samostatné České a Slovenské republiky, kdy došlo k rozdělení bezpečnostních složek, vznikla Policie České republiky a Policejní sbor Slovenské republiky. Základním kamenem se stala společná historie, kdy byly převzaty některé činnosti, úkoly, oprávnění a povinnosti příslušníků bezpečnostního aparátu z dob vzniku Československého státu a to zejména zákon o četnictvu, kde můžeme najít podobnost např. v použití zbraně.

Co se týče techniky (výstroj, výzbroj, dopravní prostředky) byl a je jejich vývoj a používání závislé na možnostech státu (finanční prostředky). Za doby II. světové války se používala technika z předchozího období nebo technika německých bezpečnostních orgánů. Od 50. let se používala technika typická pro státy pod vlivem Sovětského svazu nebo tzv. trofejní, která byla zabavena ze skladů německé armády. V současnosti se technika využívá na základě potřeb dané služby a vybírá se především

na základě zkušeností bezpečnostních složek z celého světa. Výhodou dnešní doby je dostupnost a velké množství této techniky.

Na základě zjištěných informací lze říci, že vývoj policie a jejích služeb v České republice, žádným způsobem nezaostával za vývojem ve světě. Organizace a činnost těchto bezpečnostních služeb byla vždy vytvářena na základě potřeb daného období a pružně reagovala na nové trendy v oblasti zločinnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva I. HABSBUŘSKÁ MONARCHIE (1526 - 1918)*. Str. 17. Vydání: první., Themis Praha 1997. ISBN: 80-85821-52-4.
2. MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918-1939)*. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 1999. ISBN: 80-902670-0-9.
3. MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Vydání: první., POLICE HISTORY Praha 2001. ISBN: 80-86477-01-0
4. MACEK Pavel., UHLÍŘ. Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945-1989)*. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.
5. SLUŠNÝ Jaromír., *Světové dějiny policie středověk, novověk*. Vydání: první., SLÁVY DCERA s. r. o., Praha 2006. ISBN: 80-903725-2-X.
6. SLUŠNÝ Jaromír., *Světové dějiny policie starověk*. Vydání: první., SLÁVY DCERA s. r. o., Praha 2002. ISBN: 80-86199-42-8.
7. STRAUS Jiří a kolektiv., *Dějiny Československé kriminalistiky slovem i obrazem*. Vydání: první., POLICE HISTORY, Praha 2003. ISBN – 80-86477-18-5.
8. ŠTEINBACH Miroslav. *Čtvrtstoletí Policie České republiky*. Vydání: první., POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY, Praha 2016. Bez ISBN.

Elektronické zdroje

1. Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr. [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW:
2. Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 7. 1974 do 31. 7. 1988 [online], 9. 7. 2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/struktura-stb.aspx>
3. Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 8. 1988 do 15. 2. 1990 [online], 9. 7. 2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/struktura-stb.aspx>
4. Dopravní služba Policie ČR [online], 5. 2. 2014 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:
<<http://img.ct24.cz/multimedia/videos/image/1811/medium/543232.jpg>>
5. Helikoptéra Mi- 8 B- 8021 rok 1976 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.vrtulnik.cz/police/policie.htm>>
6. Helikoptéra Mi-2 B-2402 rok 1972 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.vrtulnik.cz/police/policie.htm>>
7. Helikoptéra Mi-4 OK-BYL rok 1961 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.vrtulnik.cz/police/helo4095.jpg>
8. Karel Vyčítal- generální velitel četnictva (1921-1930) . [online], 4.5.2017 [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW:https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Vyčítal

9. Letecká služba Policejního sboru SR [online], 16. 12. 2016 [2018 3-31].
Dostupné z WWW: <https://www.jetphotos.com/photo/8448669>
10. Letecká služba Policie ČR [online], 5. 3. 2011 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:
<https://www.novinky.cz/krimi/226949-policii-spadl-vrtulnik-pojistka-nehodu-nekryje.html>
11. Ministerstvo vnitra České republiky [online], 05. 12. 2017 [cit. 2017 12-5].
Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-rada-obce.aspx>
12. Odstřelovač Útvaru zvláštního určení při akci v roce 1984 [online], 21. 11. 2017
[cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: < <http://www.tisen.tv/2014/12/pribeh-odstrelovace-urny/>>
13. Pohotovostní jednotka Praha rok 1976 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5].
Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/historie-jednotky.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
14. Pohotovostní jednotka Praha u vozidla ROBUR 60. léta [online], 21. 11. 2017
[cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<<http://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=337609&docname=pj.jpg>>
15. Pohotovostní pluk VB ČSR [online], 16. 1. 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: <http://www.minulost.cz/cs/pohotovostni-pluk-vb-csr>
16. Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti ČSR na Národní třídě 17. 11. 1989
[online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW:
<http://www.minulost.cz/cs/pohotovostni-pluk-vb-csr>
17. Policajný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: https://www.minv.sk/?PZ_SR
18. Policajný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: https://www.minv.sk/?PZ_SR
19. Policajný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: https://www.minv.sk/?PZ_SR
20. Policajný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: https://www.minv.sk/?PZ_SR
21. Policajný zbor Slovenskej republiky [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z
WWW: https://www.minv.sk/?PZ_SR
22. Policejní pluk Čechy [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>
23. Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z
WWW: [http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx /](http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx/)
24. Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z
WWW: [http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx /](http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx/)
25. Policie České republiky [online], 20. 12. 2017 [cit. 2017 12-20]. Dostupné z
WWW: [http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx /](http://www.policie.cz/clanek/projekty-pk-projekty-prevence-kriminality.aspx/)

26. Policie České republiky [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-26]. Dostupné z WWW: <
https://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_České_republiky#%C3%9Akojly/>
27. Policie České republiky [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky#Organizace_a_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD
28. Policie za protektorátu Čechy a Morava [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>
29. Policie za protektorátu Čechy a Morava [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>
30. Pomocná služba dopravních inspektorátů Veřejné bezpečnosti [online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW:
<http://forum24.cz/wpcontent/uploads/2016/11/1460977160319.jpg>
31. Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti [online], [cit. 2018 3-10]. Dostupné z WWW: https://media.novinky.cz/769/447690-top_foto1-ju1gt.jpg?1408710606
32. Protiteroristické cvičení Útvaru rychlého nasazení Policie ČR [online], 4. 8. 2011 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:
https://1gr.cz/fotky/idnes/11/081/org/JB3cebd3_012.jpg
33. Protiúderový komplet příslušníka Policie ČR (SPJ, KPJ) [online], [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <http://media.novinky.cz/683/76836-article-omlyl.jpg>
34. Předání chyceného agenta STB K. K. zahraniční tajnou službou [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW:
<https://1gr.cz/fotky/lidovky/15/102/lnorg/HEP5e8ecb_70KarelKchervkloboukujeproputnagenty.jpg>
35. Příslušníci Veřejné bezpečnosti (dopravní služba) rok 1960 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://sechtl-vosecek.ucw.cz/cml/nikon/nfilm8532.jpg>>
36. Příslušník Veřejné bezpečnosti řídí 21. srpna dopravu na Můstku v centru Prahy. Přes Václavské náměstí se právě vracejí tanky od dobyté budovy Československého rozhlasu [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: https://1gr.cz/fotky/idnes/13/083/org/JB4d54c8_034.jpg
37. Říšský protektor [online], 2018 [2018 3-2]. Dostupné z WWW:
38. Sametová revoluce v Teplicích [online], [cit. 2017 3-10]. Dostupné z WWW:
<https://g.denik.cz/15/23/revoluce-samet-tp-1989-tep-dem-polnast_denik-630.jpg>
39. Státní bezpečnost [online], 15. 3. 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW:
< https://cs.wikipedia.org/wiki/Státní_bezpečnost>
40. Stejnokroj Policie SR [online], 2018 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: <
https://m.smetadata.sk/api-media/media/image/sme/4/20/2096164/2096164_625x.jpeg?rev=>>

41. Stejnokroj 50. léta [online], 02013 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>>
42. Stejnokroj bezpečnostní policie [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>
43. Stejnokroj bezpečnostní služby [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>>
44. Stejnokroj gestapa [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <https://www.fantasy-world.co.uk/wp-content/uploads/2017/02/german-gestapo-officer-costume-3134c.jpg>
45. Stejnokroj příslušníka Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti [online], 2014 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <https://www.pohotovostni-utvar-vb.cz/fotogalerie/historie-nasi-policie/>
46. Stejnokroj rok 1946 -1951 [online], 2013 [cit. 2017 3-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>>
47. Stejnokroj rok 1975 [online], 2013 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/stejnokroje/>
48. Stejnokroje Policie ČR od roku 2015 [online], 2018 [cit. 2018 3-20]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/policie-navenek-uniformy-uniformy.aspx>
49. Struktura pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR rok. 1989 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.comuniststatesecurity.eu/data/ppvbcsr.html>>
50. Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1974 -1975 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.comuniststatesecurity.eu/data/X_sprava_SNB.html>
51. Tablo Škola pro výcvik četníků na zkoušku v Užhorodě [online], [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyech-letech-20-stoleti>>
52. Ukázka vytažení z vozidla Útvarem zvláštního určení Policejní sboru SR [online], 24. 6. 2013 [2018 3-31]. Dostupné z WWW: <http://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/miskolci/fotografie/lynx_commando_den_velitela_utvaru/lynx.jpg>
53. Uniformy SS/SD/gestapa [online], 2017 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <http://forum.valka.cz/topic/view/122977/Uniformy-SS-SD-Gestapa>
54. Vláda České republiky [online], 05. 12. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851/>
55. Výcvik dopravní stráže [online], 2018 [2018 2-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatyech-letech-20-stoleti>>

56. Vyšetřování dopravní nehody Dopravní službou Policejního sboru SR [online], 4. 1. 2017 [2018 3-31]. Dostupné z WWW:<
<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/415718-rok-2016-na-cestach-menej-nehod-aj-obeti/>>
57. <https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatytech-letech-20-stoleti>>
58. ¹Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <http://www.detektorweb.cz/images/stories/upload/2014/60384/obr120>
59. Četnická pátrací stanice [online], 2012 [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.uniformni-knofliky.cz/knofliky-a-fakta.html>>
60. Četnické letecké hlídky [online], 9.7.2016 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Četnické_letecké_hlídky
61. Motorizovaný oddíl [online], 2018 [2018 2-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.valka.cz/14495-Ceskoslovenske-cetnictvo-na-Chebsku-ve-tricatytech-letech-20-stoleti>>
62. Okénko do dějin kriminalistiky [online], 2018 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/okenko-do-dejin-kriminalistiky.aspx>
63. Pohotovostní úderná četa [online], 2018 [2018 2-28]. Dostupné z WWW:
64. Policejní pluk Morava [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>
65. Protektorátní blůza obecní výkonné policie rok 1940 - 1944 [online], 2013 [cit. 2018 3-3]. Dostupné z WWW: <
<http://www.detektorweb.cz/images/stories/upload/2014/60384/obr18>>
66. Příslušníci jednoho z četnických pohotovostních oddílů před svým autokarem [online], [cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.vhu.cz/modernizacni-opatreni-v-rezortu-ministerstva-vnitra-z-let-1936%E2%80%921938/>>
67. Stejnokroj četnictva [online], 2018 [2018 2-22]. Dostupné z WWW: <http://www.muzeumpolicie.cz/pub/image.php/x119_sbp_photo/fb/76.jpg?image=/data/db/sbp_photo/fb/76.jpg&c=muzeumpolicie.cz&height=119>
68. ¹Stejnokroj pořádkové policie [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/736x/11/19/0d/11190d41d4d7872d987f7c0ff95fc146--german-uniforms-luftwaffe.jpg>>
69. Stejnokroj pořádkové policie dle hodnosti. [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<https://i.pinimg.com/474x/c5/de/c1/c5dec118a5164a77e7b5da364ccedac0--ww-uniforms-german-uniforms.jpg>>
70. Stejnokroj státní policie [online], 2018 [2018 2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.muzeumpolicie.cz/pub/image.php/x119_sbp_photo/28/77.jpg?image=/data/db/sbp_photo/28/77.jpg&c=muzeumpolicie.cz&height=119>

71. Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1986 -1988 [online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: http://www.comuniststatesecurity.eu/data/X_sprava_SNB.html
72. Uniformy četnictva [online], 2018 [2018 2-22]. Dostupné z WWW: <https://i.pinimg.com/736x/83/c6/99/83c69901b7bb8b32f2f22ff96500c9d8.jpg>
73. Úplná motorizace pátracích stanic a pohotovostních oddílů [online],[cit. 2018 2-17]. Dostupné z WWW: < http://images.slideplayer.cz/41/11197199/slides/slide_11.jpg
74. Územní působnost pluků Čechy a Morava[online], 21. 11. 2017 [cit. 2017 12-5]. Dostupné z WWW: <<http://www.fronta.cz/dislokace-schutzpolizei-v-protektoratu-v-roce-1941>>
75. Veřejná bezpečnost [online], 23. 8. 2017 [cit. 2018 3-19]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Veřejná_bezpečnost
76. Veřejná bezpečnost asistuje při otevírání trasy B pražského metra [online], 23. 8. 2017 [cit. 2018 19-2]. Dostupné z WWW: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/dd/N%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_Republiky%2C_otev%C3%ADr%C3%A1n%C3%AD_metra%2C_VB.jpg/220px-N%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_Republiky%2C_otev%C3%ADr%C3%A1n%C3%AD_metra%2C_VB.jpg
77. Zákon 299 ze dne 14. dubna 1920 o četnictvu [online], 05. 12. 2017 [cit. 2018 17-2]. Dostupné z WWW: < <http://docplayer.cz/8147171-Zakon-299-ze-dne-14-dubna-1920-o-cetnictvu.html>>
78. Zákon 299 ze dne 14. dubna 1920 o četnictvu [online], 05. 12. 2017 [cit. 2018 17-2]. Dostupné z WWW: < <http://docplayer.cz/8147171-Zakon-299-ze-dne-14-dubna-1920-o-cetnictvu.html>>

Legislativní dokumenty

1. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích.* Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN:978-80-87451-53-3.
2. Peťovský Marián, Odlerová Miriam, Škrinár Tomáš. *Zákon o Policajnom zbore.* Vydání první. Aleš Čenek,s.r.o., 2017, ISBN: 978-80-7380-682-8.

Seznam obrázků

- Obrázek 1 - Organizace četnictva (1918-1939).
- Obrázek 2 - Karel Vyčítal- generální velitel četnictva (1921-1930).
- Obrázek 3 - Stroj četnické letecké hlídky Avia B-534.195 OK-PAR.
- Obrázek 4 - Četnická pátrací stanice v Jihlavě (21. 1. 1939).
- Obrázek 5 - Příslušníci jednoho z četnických pohotovostních oddílů před svým autokarem.
- Obrázek 6 - Úplná motorizace pátracích stanic a pohotovostních oddílů.
- Obrázek 7 - Tablo Škola pro výcvik četníků na zkoušku v Užhorodě.
- Obrázek 8 - Uniformy četnictva.
- Obrázek 9 - Stejnokroj četnictva 1938.
- Obrázek 10 - Řídící policejní orgány.
- Obrázek 11 - Organizační schéma policejního ředitelství v Praze.
- Obrázek 12 - Motorizovaný oddíl policie v Praze 1933.
- Obrázek 13 - Výcvik dopravní stráže na motocyklovém trenažéru.
- Obrázek 14 - Organizační schéma policejního ředitelství v Brně.
- Obrázek 15 - Policejní ředitelství Bratislava.
- Obrázek 16 - Stejnokroj státní policie 20 léta 20. století.
- Obrázek 17 - Blůza a helma strážníka sboru uniformované stráže bezpečnosti rok 1931.
- Obrázek 18 - Pohotovostní úderná četa státní policie v Liberci.
- Obrázek 19 - Říšský protektor R. Heydrich a SS - ObergruppenFührer K. H. Frank.
- Obrázek 20 - Organizace pořádkové policie do roku 1939.
- Obrázek 21 - Policejní pluk Čechy - seznam praporů.
- Obrázek 22 - Policejní pluk Morava - seznam praporů.
- Obrázek 23 - Územní působnost pluků Čechy a Morava.
- Obrázek 24 - Stejnokroj pořádkové policie.
- Obrázek 25 - Stejnokroj pořádkové policie dle hodnosti.
- Obrázek 26 - Organizace bezpečnostní policie do května 1939.
- Obrázek 27 - Organizace bezpečnostní policie od května 1939.
- Obrázek 28 - Stejnokroj bezpečnostní služby.
- Obrázek 29 - Stejnokroj bezpečnostní policie.
- Obrázek 30 - Stejnokroj gestapa.
- Obrázek 31 - Protektorátní blůza obecní výkonné policie rok 1940 - 1944.
- Obrázek 32 - Blůza příslušníka praporu uniformované protektorátní policie Čechy a Morava v hodnosti podstrážmistr.
- Obrázek 33 - Organizace velení neuniformované vládní policie.
- Obrázek 34 - Struktura služeben kriminální policie.
- Obrázek 35 - Struktura Sboru národní bezpečnosti.
- Obrázek 36 - Organizace zemských národních výborů státní národní bezpečnosti rok 1945 - 1974.
- Obrázek 37 - Příslušníci Veřejné bezpečnosti (dopravní služba) rok 1960.

Obrázek 38 - Příslušník Veřejné bezpečnosti řídí 21. srpna dopravu na Můstku v centru Prahy. Přes Václavské náměstí se právě vrací tanky od dobyté budovy Československého rozhlasu.

Obrázek 39 - Pohotovostní jednotka Praha u vozidla ROBUR 60. léta.

Obrázek 40 - Pohotovostní jednotka Praha rok 1976.

Obrázek 41 - Odstřelovač Útvaru zvláštního určení při akci v roce 1984.

Obrázek 42 - Listopad 1985, Veřejná bezpečnost asistuje při otevírání trasy B pražského metra.

Obrázek 43 - Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 7. 1974 do 31. 7. 1988.

Obrázek 44 - Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1974 -1975.

Obrázek 45 - Centrální součásti Státní bezpečnosti od 1. 8. 1988 do 15. 2. 1990.

Obrázek 46 - Struktura X. správy Federálního ministerstva vnitra rok 1986 -1988.

Obrázek 47 - Předání chyceného agenta STB K. K. zahraniční tajnou službou.

Obrázek 48 - Helikoptéra Mi-4 OK-BYL rok 1961.

Obrázek 49 - Helikoptéra Mi-2 B-2402 rok 1972.

Obrázek 50 - Helikoptéra Mi- 8 B- 8021 rok 1976.

Obrázek 51 - Struktura pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti ČSR rok. 1989.

Obrázek 52 - Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti ČSR na Národní třídě 17. 11. 1989.

Obrázek 53 - Sametová revoluce v Teplicích.

Obrázek 54 - Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti.

Obrázek 55 - • Pomocná služba dopravních inspektorátů Veřejné bezpečnosti.

Obrázek 56 - Stejnokroj rok 1946 -1951.

Obrázek 57 - Stejnokroj 50. léta.

Obrázek 58 - Stejnokroj rok 1975.

Obrázek 59 - Stejnokroj příslušníka Pohotovostního pluku Veřejné bezpečnosti.

Obrázek 60 - Stejnokroje Policie ČR od roku 2015.

Obrázek 61 - Protiúderový komplet příslušníka Policie ČR (SPJ, KPJ).

Obrázek 62 - Stejnokroj Policie SR.